

PAULO ĠENA TORETORE ROMA EKALESIARI ĠERI

Roma vaġa-foforina guruġari

Paulo na mai fefa Roma ekalesiari ġeri tu laġani 56 ema 57 fakari nuġari ta etoreato, mo tu Korinto ekalesiari vaġa-toitoina ma evarivaririto nuġanai etore-vinirito; mai tu Iesu emaseto murinai etoreato.

Paulo ġena ura baregona Roma ġana bene iaġo, senaġi Ierusalemna ġana eiaġoto roġo (Apostolo 19:21). Monai Iuda tarimari tari na ġeġabitariato, ma ġevaġia ġetato. Senaġina Barau na enari-ġauato, ma Roma ġana bene iaġo dabarana ekeoato. Moġa lorinai Paulo tu Roma ġana eiaġoto laġani 59 nuġanai kavana.

Paulo Roma ġana tu roġosi bere iaġo nuġanai, mai fefa etore-vinirito. Paulo ġena ura baregona tu, Barau ġena Vari Namona ġeri bene vaġa-fofori ginikaua, ema Roma ekalesiari bene vaġa-kokoreri ġana (Roma 1:1 ema 11).

Roma bukana nuġanai siri baregori tu karoa 1:16-17.

Mai fefa nuġanai Paulo na Roma ekalesiari ġeri dagara tari ekiraġi-ginikaurito tu maġeri: 1) Iuda tarimari ema irau bese tarimari tu Keriso ġena Vari Namona ġenana vauro Barau ġoiranai vei-iobukaiobuka tarimari beġe ruġa-tarini, a dia taravatu ġenana. 2) Tanobara tarimari mabarari, Iuda tarimari ema irau bese tarimari, tu vei-rakava nuġanai ġetanuni (karoa 1-3). 3) Karoa 3-8 nuġanai tu vevaġa-roroġoto

varina e vevaḡa-veaḡa varina, ema Barau marevava mamana baregona befororini varina. 4) Karoa 9-11 tu ḡabiviriḡi varina; Barau na Iuda tarimari asi beḡabi-raḡeri, Keriso asi ḡevaḡa-moḡoniani nai; ema Iuda tarimari Barau na ma beḡabiraḡe-ḡenoḡoirini, korana Keriso ḡenai ma beḡe veḡabidadamani. 5) Karoa 12-16 tu ekalesia doḡorona kamasi beḡene tanu Barau ḡoiranai.

Paulo na apostolo ḡauveina eveiato, korana Barau na ekeaiato nai

¹ Au Paulo, Keriso Iesu ḡena vetuḡunaḡi taugu; ḡeguna mai fefa eiaḡosini. Au tu ekeaguto, ḡena apostolo tarimagu ai aiaḡoto, ema eviriḡiguto, Barau ḡena Vari Namona bana vari-fiua ḡana.

² Mai Vari Namona tu guinenai Barau na peroveta tarimari mururi na ekiraḡi-toreato, benamo Buka Veaḡa nuḡanai ḡetoreato. ³ Mai tu Barau Natuna, ḡita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso, varina.

ḡia tu tanobarai ema maḡurito, ema Kini Davida garakana. ⁴ ḡia mase ḡenana evariḡisi-ḡenoḡoito, monana Iauka Veaḡa na ma seḡukana ḡesi ḡita ḡerai evaḡa-foforiato ḡia tu Barau tuḡutuḡu Natuna.

⁵ Iesu ḡenana ema ḡia arana bakunai, ḡai varevare-bara e apostolo dagina ḡaḡabiato, bese irauirau tarimari baḡana vetauri, Barau beḡene vaḡa-moḡonia e beḡene seḡaḡivinia. ⁶ Ma ḡomi maki, Roma nuḡanai ḡotanuni tarimami, ḡia ḡesi Barau na ekea-sebonamito, Iesu Keriso ḡena tarimarimai boḡono iaḡo ḡana.

⁷ Ḗomi Roma nuḡanai ḡotanuni tarimami mabarami, Barau na eura-vinimini e ekeamito,

ġena veaġa tarimari ai ġoiaġoto, ġomi аваġa-namomini: Barau ġita Tamara ema ġera Vereġauka Iesu Keriso ġerina varevare-bara ema maino ġemi ai bene tanu.

Paulo ġena ura baregona Romai bene varivari

⁸ Ġegu guruġa giniginena, au ġegu Barau atanikiu-viniani Iesu Keriso aranai ġomi mabarami iatami ai, korana ġemi veġabidadama variri tanobara mabarana nuġanai ġekiraġi-foforirini. ⁹ Natuna Varina Namona aġobata-iaġiani, ma iaukagu mabarana ġesi vetuġunaġina aiaġo-vinini Barauna ġoiranai, ġomi tu ġegu ġurिġuri mabarari nuġari ai asi atuġa-rekwamini. ¹⁰ Ema maki ġegu ġurिġuri nuġari ai anoġinoġi-bukani, akirani, bema initoma Barau eurani nai, ġegu dabara ta bene vei-roroġotoa, be ġemi ai bana iaġosi. ¹¹ Korana au ġegu ura baregona tu bara ġitami, be Iauka Veaġa varevareri kotari ma bara vinimi, boġono kokore ġana. ¹² Mo tu ġomi e au tara velaunaġi-vevini ġera veġabidadama nuġanai.

¹³ Tarikakagu mabarami, boġono riba-maoro, nega ġutuma aurato ġomi ġemi ai bana iaġosi atato, senaġi ġegu iaġosi lairi tu ġevetoutou-kauni beiaġoma mo toma. Ġegu ura, irau bese tari na ġegu ġauvei ġenana vevaġa-kava ġeġoitaġoato ema Iesu Keriso ġena doġoro tarimari ai ġeiaġoto kavana, ġomi maki fakami ai bana vevaġa-kava. ¹⁴ Barau na ġauvei eviniguto, Grik tarimari e asi Grik tarimari, iaunega tarimari e vei-babobabo tarimari bana vaġa-kavari ġana. ¹⁵ Moġa lorinai au ġegu ura baregona tu, mai Vari Namona ġomi

Romai ġotanuni tarimami mabarami ġemi ai maki bana ġobata-iaġia.

Vari Namona tu ma ġena seġuka

¹⁶ Barau ġena Vari Namona maiakana asi aveini, korana mai Vari Namona nuġanai Barau seġukana eġauveini, ġia ġevaġa-moġoniani tarimari vaġa-maġuriri ġana: Iuda tarimari ġeri ai guine, gabi ai vau bese irauirau tarimari. ¹⁷ Korana Vari Namona nuġanai tu Barau na tarimarima kamasai vei-iobukaiobuka tarimari bekiraġirini efoforini. Vei-iobukaiobuka tu veġabidadama nuġanai moġo korana na beiaġo mo magona, Buka Veaġai ekirani kavana: “Barau beġabidadama-viniani tarimana tu Barau na vei-iobukaiobuka tarimanai bekiraġiani, benamo be-maġurini.”

Barau ġena baru tarimarima ġeri ai

¹⁸ Barau ġena baru guba na efoforini, korana tarimarima na Barau asi ġekorana-iaġiani e veiġa iobukaiobukari asi ġeveirini. Ma ġeri veiġa rakavari ġerina guruġa moġonina ġelaulau-ġauani. ¹⁹ Barau beġe ribaiani maġuriri mabarari ġia ġeri ai tu fofori, Barau tauġena na evaġa-fofori ginikaurito. ²⁰ Barau asi taġitaiani, senaġi guba e tanobara eveirito, monana beiaġoma mo toma, Barau vetoġana vekuretoġana tu taġita-ginikaurini. Ġia tu moġoni Barau tuġutuġu ema ġena tanu-vanaġivanaġi seġukana tu ġimana ġauveiri dagarari na maki ġevaġa-foforiani, be taribaiani. Moġa lorinai tarimarima tu asi ġena vetoreġau laina.

21 Oba, ġia moġoni ma ribari Barau, be ġere vaġa-raġea, senaġi asi ġevaġa-raġeani ema asi maki ġetanikiu-viniani. A ġeri tuġamaġi tu vei-taġuitaġui na moġo ġevaġa-vonurini. Moġa lorinai ġeri tuġamaġi babobabori na nuġari ġevaġa-mukunarini. 22 Ġia tauġeri ġekirani, ġia tu ma iaunegari ġetoni, senaġi ġia tu ġebaboto. 23 Be maġuri vanaġivanaġi Barauna beġere vaġa-raġea, senaġi ġima veivei dagarari vaġa-ilailana ma beġe maseni tarimari iouiouri o laulauri, e boġa bairi, manu, ema tano ai ġedarani dagarari iouiouri ġevaġa-moġonirini.

24 Moġa lorinai Barau na veiġa mirori beġene vei ġana etao-fitoġarito, be beġene mata-boraġa nuġari ai ġeverere-iaġirini ilailanai, e tauġeri fakari ai vevaġa-maiaka veiġari irauirauri na tauġaniri beġene vaġa-rakavari. 25 Ġia na Barau ġena guruġa moġoniri gaburi ai tu ġofaġofa veiġari ġeveirini, ema Barau na eveirito dagarari ġetoma-rakariġo vinirini e vetuġunaġiri ġeiaġo-vinini, a moġeri eveirito Barauna tu asiġi. Ġia moġo ġereġana sivevato-iaġia, asi dokona, asi magona. Amen.

26 Tarimarima moġesi ġeveito nai, Barau na etao-fitoġarito, maiaka veiġari beġene uravini-lelevaġiri ġana. Ġeri vavine maki veġaraġo maġuriri roroġotori ġeiaġuirini, ma karori ġesi ġevékima-vevinini. 27 Tauri maki ġia kavana, vavine ġesi kima maġuriri korikori tu ġeiaġuirini, ma tau karori ġemata-ġaniġani-iaġirini. Mo tu tau tauġeri karori ġesi moġo boru ġeravani. Maiġeri veiġa rakavari voiri metori tu ġia tauġeri na

gēgābirini.

²⁸ Ma iatanai, ġia tu asi ġeurato, Barau beġene riba-ginikaua e tuġamaġi-faka ġia nuġari iaġasiri ai beġene tanu, naima etao-fitoġarito ġeri tuġamaġi babobabori ġeri ai, be asi beġere veiri veiġari beġene veiri ġana. ²⁹ Ġia tu rakava mabarari na ġevonuvonu-raġeto, veiġa rakavari, mata-ġaniġani, tuġamaġi barubaru, mama, vaġideba, veġareveġare, veribaġani e tarimarima vaġa-ketori veiġari, veroritore, ³⁰ guruġa vemuriġoi, Barau ġeiau-rakavaiani, seġafore rakavarakava, kira-sirivaġi, e veiavi; vekiraġi-varaġevaraġe, rakava vei dabarari variġuri ġevaġa-reforini, sina-tama garori asi ġeseġaġirini; ³¹ asi ġetuġamaġi-fakani, asi tuġamaġi-kauri tarimari, veuravini asi ribari tarimari, vevetuġaġwa asi ribari tarimari. ³² Oba, ġia tu ma ribari, Barau ġena veġausina o sisiba tu ekirani, vei rakava tarimari tu beġe maseni. Senaġi ġia na tu ġeveirini, ma dia ġia na moġo ġeveini, senaġi tarimarima kotari na ġeveirini maki ġeiau-namorini e gēgābi-raġerini.

2

Barau ġena vevaġa-maoro

¹ A ġoi tarima tari ovaġa-maororini ma kerereri ai oragani tarimamu, ġoi tu asi ġemu vekira-ġuniġau laina. Ġoi na tarima ta ovaġa-maoroani, ma ġena veiġa rakavari okiraġirini nai tu, ġoi tauġemu moġo ovevaġa-metoni e ovevaġa-kotani. Korana tu tarima ta ġena veiġa rakavari okiraġirini veiġari tu, ġoi tauġemu na

maki oveirini. ² Ĝita tu ribara, Barau na moĝesi veig̃a rakavari ĝeveirini tarimari bevaĝa-maoro vinirini, ma meto bevinirini tu roroĝoto. ³ Kamasi ĝotuĝamaĝini, ĝomi, tarimarima kika moĝo, na tarimarima kotari ĝovevaĝa-maoro vinirini, ma nuĝanai tu ĝomi tauĝemi na maki mo veig̃a rakavari tu ĝoveirini. Ĝomi ĝotuĝamaĝini Barau ĝena vevaĝa-maoro ĝenana tu boĝo raga-maĝurini? ⁴ Ba Barau ĝena namo baregona, e nuĝana eĝabi-tariani, e vevaĝa-gwaĝiĝi iatari ai tu asi tauri ĝotoni? Ba asi ĝoribani Barau ĝena namo baregona anina tu, ĝomi boĝono vetuĝamaĝi-kure ma boĝono raka-kure ĝana? ⁵ Senaĝina ĝomi nuĝami tu ĝovaĝa-gwaĝiĝirini, ma asi ĝovetuĝamaĝi-kureni. Maĝesi ĝoveini tu tauĝemi iatami ai ĝemi meto iatai-iatai ĝolabulabu-kaurini. Ma Barau ĝena Kota baranai ĝena vevaĝa-maoro roroĝotona beveiani mo ĝaro ai vau ĝena baru bevaĝa-foforiani, benamo ĝemi veig̃a metori boĝo ĝabirini. ⁶ Barau na “tata karakara ĝoveito ilailari ai tauri ma bevinimini.” ⁷ Tarima kotari tu ĝobiri ĝevetoreni veig̃a namori ĝeveini, Barau marevana, e ĝabiraĝena, ema asi bedokoni maĝurina ĝevetauani. Barau na ĝia tu maĝuri vanaĝivanaĝi bevinirini. ⁸ A tarima kotari tu tauĝeri ĝeri namo moĝo ĝevetaurini, ema gu-ruĝa e maĝuri moĝonina tu ĝeruĝarini, ma rakava veig̃ari ĝekorana-iaĝirini. Ĝia tu Barau na beiau-rakavarini ma baruna ĝesi. ⁹ Beĝe vei-rakavani tarimari mabarari tu rakava metona baregona ema midigumidigu baregona beĝe ĝabiani. Mo tu Iuda tarimarima ĝeri ai beĝe ĝora-guineni, ma

murinau tu irau bese tarimari ġeri ai maki beġe ġorani. ¹⁰ Senaġi veiġa namori beġe veini tarimari mabarari ġeri tu, Barau na mareva baregona e vemataurai barana ema maino bevinirini: Iuda tarimari ġeri ai guine, ma murinau tu irau bese tarimari ġeri ai maki. ¹¹ Korana Barau na tarimarima mabarari maġuri sebonai moġo eġabi-raġerini, ġeri veiġa loriri ai voiri evinirini.

Barau na Iuda tarimari e irau bese tarimari bevevaġa-maoro vinirini

¹² Irau bese tarimari tu Mose ġena taravatu asi ribari, nuġanai ġevei-rakavani, moġeri mabarari beġe mase-buġani, (Barau na bekotavinirini), taravatu murikanai enabe asi ribari; ema Iuda tarimari tu taravatu ma ribari, senaġina ġevei-rakavani tarimari mabarari tu taravatu na bevaġa-maoro vinirini. ¹³ Korana taravatu ġeseġaġiani moġo tarimari, Barau ġoiranai tu dia vei-iobukaiobuka tarimari, senaġi taravatu ġekorana-iaġiani tarimari vau, Barau na eki-raġirini vei-iobukaiobuka tarimari.

¹⁴ Oba, irau bese tarimari tu asi ġeri taravatu, senaġi ġeri maġuri nuġari ai taravatu na eki-raġirini veiġari tu ġeveirini. Moġeri mabarari tu ġeri taravatu ai ġeiaġoni, a ġia tu asi ġeri taravatu senaġi. ¹⁵ Ġia ġeri veiġa na evaġa-foforiani, Barau ġena taravatu na eura-vinirini veiġari tu ġia loruri ġuturi ai etorerito. Maiaġa tu nuġari iaġasiri na maki evaġa-moġonirini, korana tu ġaro tari ai ġeri tuġamaġi na evaġa-daġa-raġerini, ma ġaro tari ai tu gogobari eragani. ¹⁶ Au na Vari Namona aġobata-iaġiani tu, Barau na tarimarima

ġena veigā e tuġamaġi vekuretoġari Iesu Keriso ġenana bevevaġa-maoro vinirini ġaronai vau beġe foforini.

Iuda tarimari e taravatu

¹⁷ A ġoi Iuda tarimamu tu kamasi otuġamaġini? Oba, ġoi tu ovekiraġini Iuda tarimamu. Ma ġoi tu taravatu ġenai ovetabekauni, e oveiavini, okirani, ġoi tu Barau ġena bese tarimamu. ¹⁸ Ma okirani, Barau tu ma ribamu e ġena ura veigā namo vedaureari e rakavari oġita-learini, korana taravatu na evaġa-ribamuni nai. ¹⁹ Ġoi okirani, moġoni ġoi na mata-bubu tarimari boġori-kaurini, ema ġoi tu mukunai ġetanuni tarimari ġeri kere mamana; ²⁰ ema vei-babobabo tarimari kira-rogori tarimamu, e mero keikeiri ġeri vevaġa-riba tarimamu, korana tu taravatu nuġanai iaunega ema guruġa moġoniri ġetanuni dagarari tu ma ribamu. ²¹ Ġoi na karomu tu ovaġa-ribarini, a ġoi tauġemu tu asi ovevaġa-ribani. Tarimarima oġobata-vinirini nai tu okirani, “Asi boġono lema,” otoni, a ġoi tu olemani. ²² Tarimarima asi beġene veġura-vanaġi otorini, ma ġoi tu oveġura-vanaġini. Kwaivakuku oiau-rakava-vinirini, senaġi ġeri rubu nuġari farefareri tu olemarini. ²³ Taravatu ovaġa-raġe lelevaġirini nuġanai tu, Barau ġoi na tu asi ogubakauani, ġena taravatu tu oseġaforevinirini. ²⁴ Buka Veaġai tu iniġesi ekirani, “Barau arana irau bese tarimari na vekaravari ai ġekira-fitoġaiani, korana tu ġomi ġemi kira-sirivaġi lorinai.”

²⁵ Mero tauḡani kefiri lamavaḡi veiḡana tu ma tauna, bema taravatu bokorana-iaḡirini nai. Senaḡi bema taravatu okira-sirivaḡi vinirini nai, ḡemu kefi-lamavaḡi veiḡana tu asi taunai beiaḡoni, ema ḡoi tu kefina asi ḡelama-vaḡiato tarimana kavanai. ²⁶ Irau bese tarimari tu kefiri asi ḡelama-vaḡito. Senaḡi bema taravatu maḡuriri korikori ḡeveini nai tu, Barau ḡoiranai ḡia tu kefiri ḡelama-vaḡirito tarimari kavana, ene? ²⁷ Oba, taravatu bukana tu ḡemu ai, ema kefimu tu ḡelama-vaḡiato. Senaḡina bema ḡoi na taravatu okira-sirivaḡiani nai tu, taravatu ekorana-iaḡiani tarimana, mai tu irau bese tarimana, Kota seanai betanuni, benamo ḡoi bevaḡa-kotamuni. Aba, tauḡani rekenai tu kefina asi ḡelama-vaḡiato, senaḡi. ²⁸ Bema tarima ta tu arana korina moḡo Iuda tarimana ema kefi-lamavaḡi maki murika ema tauḡani kefina vetoḡana korina moḡo nai tu, ḡia tu dia Iuda tarimana korikori. ²⁹ Asigina ḡinavaḡi. Iuda tarimana o Barau ḡena bese tarimana korikorina tu deikara nuḡana iaḡasina na ema ḡena tuḡamaḡi na evaḡa-foforiani, ḡia tu Iuda tarimana. Ema kefi-lamavaḡi veiḡana maki tarimarima loruna ḡutunai bene fofori. Ḗia tu dia taravatu guruḡari ḡetorerito moḡeri korana-iaḡiri ai beḡorani. Asigina. Ḗia tu Barau Iaukana na tarimarima nuḡana iaḡasinai beveiani dagarana. Mo tarima moḡa tu dia tarimarima na bevaḡa-raḡeani, senaḡi Barau na bevaḡa-raḡeani.

3

¹ Iuda tarimari na irau bese tarimari ḡevanaḡirito? Mero tauḡaniri kefiri ḡelama-

vaġirini ġenana tu kara namona ġedoġariato?
² Aba, dagara namori ġutuma ġedoġaririto!
 Tovotovonai tu Barau na ġia muruna guruġari
 korikori evaġa-ġauna-iaġirito.

³ Ma bema Iuda tarimari kotari Barau ġenana
 ġeraka-veġitato, asi ġeri veġabidadama nai tu
 aiġesi? Moġoni, Iuda tarimari kotari tu asi ġeri
 veġabidadama; senaġi ġia asi ġeri veġabidadama
 lorinai, Barau ġena kiraġitore maki asi taunai
 beiaġoni ba? ⁴ Asiġina ġinavaġi! Barau tu
 moġoni veġata, ġena kiraġitore asi eketoni, ma
 tarimarima tu ġeġofaġofani. Buka Veaġai ekirani
 kavana,

“Barau, ġoi boguruġani nai tu,
 beġe vaġa-moġonimuni,
 ema Kotai beġe ġofaġofa-iaġimuni nai maki bo-
 vaġa-darererini.”

⁵ Tarima kotari na ġeri vefafauġau guruġari
 beġe kiraġirini, beġe kirani: Bema ġita ġera veġa
 asi roroġotori na tu Barau ġena vei-iobukaiobuka
 etore-fofori ginikauani nai, ġita tu kara bita toni?
 Bita kirani, Barau na ġena baru veġari ġita iatarai
 ema-torerini nai tu maoro ba? ⁶ Asiġina, Barau
 ma ġena maoro. Bema Barau tu asi roroġoto nai
 tu, ġia na tanobara mabarana tu kamasi beve-
 vaġa-maoro viniani? ⁷ Tarima ta ma bevefafau-
 ġauni, bekirani, “Bema au ġegu ġofaġofa na Barau
 ġena guruġa moġoniri evaġa-fofori ginikaurini
 ema ġia marevana evaġa-baregoani nai tu, kara
 dainai au tu roġo mo evaġa-daġaguni rakava
 tarimagu etoni?” ⁸ Mo guruġa tu babo, noġa moġo
 ini guruġa kavana, “Rakava sivei, be namo bene

fofori.” Tarima kotari na ġai ġevaġa-rakavamani, ġeġofaġofa-iaġimani, ġekirani, ġai tu maiġesi ġakirani ġetoni. Maiġesi ġai ġeġofaġofa-iaġimani tarimari Barau na voiri metona bevinirini tu asi vetoukauna, korana ġeri ġofaġofa lorinai.

Tarima ta asi iobukaiobuka

⁹ Benamo kara ma bita toni? Ġita Iuda tarimara moġo namo, a irau bese tarimari tu asiġi? Asiġina ġinavaġi! Varau bita kiraġia, Iuda tarimari e irau bese tarimari vekaravari ai ta tu asi ġena rakava asi bita toni. ¹⁰ Buka Veaġai tu maiġesi ġetoreato:

“Tarima ta asi iobukaiobuka,
sebona kwarikwari ta maki asiġina;

¹¹ tarima ta asi etuġamaġi-roroġotoni,
ta na maki Barau asi evetauani.

¹² Mabarari ġeraka-doġe-muriġito,
ġia mabarari veġa iobukaiobukana tu asi
ġeveiani,

mabarari asi ġevei-roroġotoni,

ta veġa namo asi ribana,
sebona kwarikwari ta maki asiġi.

¹³ Ġia godokari mase guriri kouġari kavana;
meari na ġofaġofa rakavari ġekiraġirini.

Ġeri guruġa na mase ġevaġa-ġorarini,
noġa moġo mota foisiniri
ġia bibiġari ai ġetanuni.

¹⁴ Mururi ai tu vevane e vekira-barubaru na
ġevonu-fokafokato.

¹⁵ Ġia tu ġeġarimoġi-rakavani vevaġi ema ve-
vaġideba veġari ai;

¹⁶ ġeri iaġoiaġo gaburi ai tu vei-rovorovo e rakava
ġeiaġuini.

¹⁷ Maino maġuriri tu asi ribari.

18 Asi ġeri vegubakau ta Barau ġenai.”

19 Ġita ribara, maiġeri taravatu guruġari na kara dagara ġekiraġiani tu, mo deikara taravatu gaburenai ġetanuni tarimari ekirarini. Moġa tauna tu, taravatu gaburenai ġetanuni tarimari ema tarimarima mabarari maki mururi na kara ta asi beġene kiraġia, ema mai tanobarai tarimarima mabarari Barau ġoiranai beġene ruġa-tari ma ġeri vei-rakava. 20 Moġa lorinai taravatu korana-iaġina maġurinai tarima ta asiġina ġinavaġi Barau ġoiranai Barau na beki-raġi-foforiani, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana. Asiġina, taravatu ġenana ġita na vei-rakava tarib-aiiani.

Vei-iobukaiobuka tu veġabidadama ġenana eiaġomani

21 Senaġi initoma kamara dabarai Barau na tarimarima ekiraġirini vei-iobukaiobuka tarimari etoni dabarana tu bema fofori-ginikau. Mo tu dia taravatu korana-iaġina maġurinai. Asiġina. Mai tu Mose ġena taravatu na ema peroveta tarimari ġeri guruġa-fofori ai ġekiraġiato dabarana na. 22 Mai vei-iobukaiobuka Barau ġenana eiaġomani tu Iesu Keriso beġe ġabidadama-viniani tarimari mabarari na beġe ġabiani. Ta tu asi irau. 23 Korana tarimarima mabarara tu rakava tarimara moġo, be mabarara Barau marevana namona ġenana taveġitato. 24 Senaġi Barau ġena varevare-bara nuġanai asi ġera kerere etorani, korana Keriso Iesu ġenana ġera rakava ġerina evaġa-maġurirato. 25 Barau na Iesu tu ginitaġo varevarenai evaġa-iaġoato, korana

tarimarima ġia ġenana bene ġabi-raġeri ġana. Moġa maġurina tu iniġesi: Deikara ġia raranai beveġabi-dadamani tu, Barau na ġena rakava be-tuġamaġi-fitoġarini. Barau na mo maġuri eveiato anina tu, ġia ġena iobukaiobuka bene vaġa-foforia ġana. Guinenai rakava ġeveito-ġoi nai tu, eġita-daġaseġirito-ġoi, rakava voiri asi eveito-ġoi. ²⁶ Ma maitoma Iesu tu ginitaġo varevarenai evaġa-iaġoato korana ġena vei-iobukaiobuka bene vevaġa-ġita-iaġiri initoma ġana, be ġia ġena iobukaiobuka bene fofori, e ġia na Iesu Keriso ġeġabidadama-viniani tarimari maorori bene kir-aġiri.

²⁷ Be ġita tu kara bita veiavi-iaġiani? Vekokoroku tu asi ġena gabu ta. Kara dainai? Taravatu takorana-iaġiani nai? Asiġi, maġuri tu veġabidadama maġurina moġo bita doġariani.

²⁸ Korana bitana riba-maoro, tarimarima tu veġabidadama lorina Barau na eġabi-raġerani, a dia taravatu bita korana-iaġiani nai.

²⁹ Be Barau tu Iuda tarimari moġo ġeri? Ġia tu dia irau bese tarimari maki ġeri Barau? Aba, ġia tu irau bese tarimari maki ġeri Barau, ³⁰ korana Barau tu sebona moġo. Ġia na tauġaniri kefir i ġelama-vaġito tarimari veġabidadamai maorori bekir-aġini, ema kefir asi ġelama-vaġirito tarimari maki maorori bekir-aġini mo veġabidadama sebona na. ³¹ Moġa nuġanai veġabidadama na taravatu seġukana tavaġiani? Asiġina ġinavaġi! Senaġi taravatu tavaġa-ruġa gigitariani.

Aberahamo ġena veġabidadama

1 Ġita tu kara ma bita kiraġiani, senera Aberahamo na mai maġuri maiġa ema ġoitaġoato iatanai? 2 Bere moġoni, Aberahamo ġena ġauvei e veiġa bakunai Barau ġoiranai vei-iobukaiobuka tarimanai bere iaġo tu, tauġena bere vekiraġi, ġia tu kwalimu-koru na bere vekiraġi. Senaġi ġia Barau ġoiranai tu asi ġena vekokoroku gabuna ta. 3 Buka Veaġa nuġanai tu kara etoni? Buka Veaġa nuġanai tu ekirani, “Aberahamo na Barau ġena guruġa evaġa-moġoniato nai, Barau ekirato, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etato.” 4 Tarima ta eġauveini, benamo voina beġabiani. Ġia mo eġauveini nai, voina eġabiani moġa tu, ġevarevare-viniani dagarana asi bita toni. Asiġina ġinavaġi. Mo tu ġia ġena ġauvei voina veġata. 5 Senaġi tarima ta, ġia tu ġauvei o veiġa ta asi eveiani, senaġi ġia tu Barau, rakava tarimari vei-iobukaiobuka tarimari ai evaġa-iaġorini Barauna, ġenai eveġabidadamani. Mai tarima maiġa tu ġena veġabidadama lorinai, Barau na ekiraġiani, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etoni. 6 Davida na maki mo guruġa sebona ekiraġiato. Maiġesi tarimari tu ekirarito, beġe iakuni etato. Mo tu ġauvei o veiġa tari asi ġeveirini, senaġi Barau, rakava tarimari asi ġeri vei-rakava etorini Barauna, na ġia tu ekirarini, vei-iobukaiobuka tarimari etorini. Davida ekirato, 7 “Ġeri kira-sirivaġi etuġamaġi-fitoġarini, e ġeri rakava eġabi-vaġirito tarimari tu beġe iakuni. 8 Vereġauka na ġena rakava iatanai asi ma beiavikaurini tarimana tu beiakuni.”

⁹ Vevaġa-namo ema iaku maiġesiri tu tauġaniri kefiru ġelama-vaġirito tauri moġo ġeri, ba tauġaniri kefiru asi ġelama-vaġirito tauri maki ġeri? Varau bita kira, Aberahamo tu ġena veġabidadama lorinai, Barau ekirato, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etato. ¹⁰ Aitoma ġia vei-iobukaiobuka tarimanai eiaġoto? Tauġanina kefiru ġelama-vaġiato murinai, ba tauġanina kefiru roġosi roġo beġene lama-vaġia nuġanai. Ġia tu dia tauġanina kefiru ġelama-vaġiato murinai vauro Barau ekirato, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etato. Asiġina. Ġia tu tauġanina kefiru roġosi roġo beġene lama-vaġia nuġanai, vei-iobukaiobuka tarimanai eiaġoto. ¹¹ Ġia tauġanina kefiru tu gabi vauro ġelama-vaġiato. Mo tauġanina vauro ma ġelama-vaġiato moġa tu, ġia tauġanina roġosi roġo beġere lama-vaġia nuġanai vei-iobukaiobuka tarimanai eiaġoto, moġa vetoġana moġo ma evaġa-moġoniato. Monana Aberahamo tu Barau ġevaġa-moġoniani tarimari tamari ai eiaġoto, enabe tauġaniri kefiru asi ġelama-vaġirito senaġi. Korana Barau ġevaġa-moġoniani tarimari tu, Barau na eġabi-raġerini vei-iobukaiobuka tarimari. ¹² Ema ġia tu tauġaniri kefiru ġelama-vaġirito tarimari maki tamari. Au na dia tauġaniri kefiru ġelama-vaġi-kavarito tarimari akiraġirini. Asiġina. Senaġi tamara Aberahamo tauġanina kefiru roġosi beġere lama-vaġia nuġanai, Barau eġabidadama-viniato kavana, ġia na maki Barau moġesina ġeġabi-dadama-viniani tarimari akiraġirini.

Taravatu e veḡabidadama

¹³ Barau na Aberahamo ekira-toreato, ekirato, ḡia ma garakana ḡesi na mai tanobara beḡe ḡaunaiani. Mai kiraḡitore guruḡana Barau na ekiraḡiato tu, dia Aberahamo na taravatu ekorana-iaḡiato nai, senaḡi Barau eḡabidadama-viniato nai, benamo vei-iobukaiobuka tarimanai eiaḡoto.

¹⁴ Bema taravatu ḡekorana-iaḡiani tarimari na tanobara beḡere ḡaunaia nai, veḡabidadama tu asi ḡena namo ta, ema kiraḡitore guruḡana maki guruḡa korina moḡo. ¹⁵ Aba, taravatu na tu Barau ḡena baru baregona evaḡa-ḡoraiani. Senaḡi bema taravatu asiḡina tu, tarima ta na taravatu ta asi beleaiani.

¹⁶ Moḡa lorinai, guruḡatore tu veḡabidadama ḡenana eiaḡomani, be Barau ḡena namo e varevare-bara nuḡanai guruḡatore tauri moḡoniri Aberahamo ma garakana ḡesi ḡeri ai beḡe ḡorani. A dia taravatu gaburenai ḡetanuni tarimari moḡo ḡeri ai, senaḡi Aberahamo ḡena veḡabidadama nuḡanai ḡetanuni tauri maki ḡeri. Aberahamo tu ḡita mabarara tamara. ¹⁷ Buka Veḡai evetoreto kavana: “Au na ḡoi tu tanobara ḡutuma tamari ai avaḡa-iaḡomuto.” Mai Aberahamo na evaḡa-moḡoniato Barauna ḡoiranai Aberahamo tu ḡita tamara. Mai Barau na mase tarimari ma evaḡa-maḡuri ḡenoḡoirini ema tanobarai asi ḡeḡorato dagarari evaḡa-ḡorarini.

¹⁸ Aberahamo ḡena tuḡamaḡikau noḡa asi vaḡa-tubukauna dagarana ta, senaḡi Barau ḡena guruḡai evetuḡa-maḡi-kauto, ma evaḡa-moḡoniato lorinai, tanobara ḡutuma tamari ai eiaḡoto. Barau na ekira-toreato ilailanai: “Ḡoi garakamu tu

beḡe vovokani visiḡu kavana.” ¹⁹ Aberahamo mo negai ḡena laḡani tu dori sinau sebona (100), ma tauḡanina maki emoirato, ma mase tauḡaniri ilailari ai varau eiagoto, e Sara maki asi ilaila ḡia mero ta beḡabiani riba. Ġia na maiḡeri tu eḡitarito, senaḡi maiḡeri na ḡia ḡena veḡabidadama asi veḡata ḡevaḡa-moiraiato. ²⁰ Moḡa nuḡanai ḡia asi etuḡamaḡi-iauvoiauvoto, asi edaradarato, ema asi eḡareva-ḡarevato maki Barau ḡena guruḡatore iatanai. A ḡia tu ḡena veḡabidadama moḡo evaḡa-gwaḡiḡiatio, benamo Barau moḡo evaḡa-raḡeato. ²¹ Korana ḡia tu nuḡana mabarana ḡesi eribato, Barau ma seḡukana, kara ekiraḡi-toreato dagarana tu bevaḡa-ḡoraiani. ²² Moḡesina naima Barau na eki-raiatio, “Ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana,” etato. ²³ Mai guruḡa maiḡeri, “Ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana,” tu dia Aberahamo ḡereḡana ḡena moḡo ekiraḡiatio, ²⁴ senaḡi ḡita ḡerai maki ekiraḡiatio. Ġita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso mase na evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiatio Barauna tavaḡa-moḡoniani tarimara maki Barau na bekirarani, vei-iobukaiobuka tarimara, betoni. ²⁵ Barau na Iesu etuḡu-iaḡomaiatio, tanobarai emaseto, ḡita ḡera rakava benema voi-vaḡiri ḡana. Ma ḡita Barau na vei-iobukaiobuka tarimarai bene kiraḡira ḡana uranai, mase na ma evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiatio.

5

Barau na ḡita vei-iobukaiobuka tarimara etato

¹ Moġa lorinai ġita tu ġera veġabidadama lorinai, Barau ekirato, ġita tu vei-iobukaiobuka tarimara etato, ma ġera Vereġauka Iesu Keriso ġenana Barau ġesi maino taġabiato. ² Ġita tu Iesu Keriso bakunai veġabidadama ġenana Barau ġena namo e varevare-bara nuġanai bita bere-toġa, benamo nuġanai taruġa-taġoni. Ema ta-iakuni, korana tavetuġamaġikauni, Barau na vau ġia marevana baregona bevinirani. ³ Dia moġa moġo, senaġi ġera midigumidigu ai maki bitana verere, korana ma ribara, midigumidigu na ve-vaġa-gwaġiġi evaġa-ġoraiani ⁴ Vevaġa-gwaġiġi na veribaġani bita vaġa-darererini, ma veribaġani bita vaġa-darererini tu, Barau marevana baregona bita tuġamaġi-kauani. ⁵ Mai tuġamaġikau na tu asi bevaġa-dabara dokorani, korana tu Barau na Iauka Vevaġa evinirato, maiġa ġenana ġita lorura ġuturi ai Barau na ġena veuravini ebubuguraiato.

⁶ Ġoseġaġi, ġita tu roġo asi kokorera nuġanai, Barau na eġabi-toreato ġaronai varau Keriso emaseto, ġita, Barau tatuġamaġi-fitoġaiani tarimara, bene voi-ġenoġoira ġana. ⁷ Tarima namona uranai ta bemaseni ba? Gwaġiġi! Senaġi tarima namo vedaureana uranai tu, betaġu ta bevetuġamaġi-kwalimuni, benamo bemaseni riba. ⁸ Senaġi toma mainai tu Barau ġena veuravini ema vaġa-foforiani: Ġita roġo rakava tarimara nuġanai, Iesu tu varau emaseto ġita dairai.

⁹ Ribara, Iesu rarana na bema iarevara, benamo asi ġera rakava besi. Moġa lorinai ġia bakunai, Barau ġena baru baregona bevaġa-foforiani

ġaronai bevaġa-maġurirani. ¹⁰ Ġita roġo Barau tavetari-viniato-ġoi nuġanai, Barau Natuna ġena mase na Barau ġesi ma evaġa-veġata ġenoġoirato. Toma ġita tu Barau ġatanai ma taiāġo-ġenoġoito, moġa lorinai Iesu emaġuri-ġenoġoito ġenana, vevaġa-maġuri maki bita ġoitaġoani. ¹¹ Dia moġa moġo, senaġi ġera Vereġauka Iesu Keriso bakunai Barau ġenai bitana verere, korana Iesu Keriso ġenana ġita Barau ġesi maino bitama ġabia ema bitama veġata.

Adamu tu mase evaġa-ġoraiato, Keriso na tu maġuri evaġa-ġoraiato

¹² Ġita ribara, tarima sebona evei-rakavato, benamo ġia ġenana rakava tanobarai ema bere-toġato. Ma rakava na mase eġabi-iaġomaiato. Moġesina naima mase na tarimarima mabarari eguguvirito, korana tarimarima mabarari ġevei-rakavato. ¹³ Moġa anina tu, vei-rakava tano-barai tu eġora-guineto, a Mose ġenana taravatu tu gabi vauro eiāġomato. Senaġi bema taravatu asiġina nai, Barau na vei-rakava, o sikira taravatu ġedaġa-seġiani rakavana, tarima ta ġenai asi bekiraġiani. ¹⁴ Senaġi ribara, Adamu ġena nega na beiaġoma mo Mose ġena negai, tarimarima tu mase ġena seġuka gaburenai ġetanuto-ġoi. Oba, Barau ġena vevaġa-naġi guruġana ta tu asi ġekira-sirivaġi viniato Adamu na eveiato kavana, senaġina ġia mabarari maki mase ġena seġuka gaburenai ġetanuto-ġoi.

Adamu na ġoirai vau beiaġomani tarimana moġo ema vaġa-foforiato. (Mo tu Keriso).

¹⁵ Senaġi mai varevare dagnarana asi voina maiġa

tu irau, dia mo Adamu ġena vei-rakava ġesi ilaila. Mai tarima sebona ġena vei-rakava dainai, tarima ġutuma ġemaseto. Senaġi Barau ġena namo e varevare-bara ema varevare dagarana mo vei-rakava ġena seġuka evanaġiato: Barau ġena mai namo baregona ema varevare dagarana tu tarima sebona, Iesu Keriso, ġenana eiaġomato, ma tarimarima ġutuma ġeri ai evebubu-riġoto. ¹⁶ Barau ġena varevare dagarana tu irau, dia mo tarima sebona, Adamu, ġena vei-rakava kavana: Vei-rakava sebona moġo eġorato ġenana, Barau na tarimarima e tanobara mabarana ekota-viniato, ma rakava voina metona baregona iatarai etoreato. Senaġi Barau ġena varevare dagarana rakava vovoka muriri na ema bere-ro-sito, monana tarimarima tu vei-iobukaiobuka tarimari ai evaġa-iaġorito. ¹⁷ Moġoni, mo tarima sebona na mo vei-rakava eveiato, monana tanobara mabarana mase ġena seġuka gaburenai etanuni. Mase tu mai vei-rakava eveiato tarimana ġenana eiaġomato tanobara ġana. Senaġina tarima sebona, Iesu Keriso, ġia na eveiato dagarana na mo vei-rakava eveiato tarimana ġena veiġa seġukana na evanaġiato. Tarimarima mabarari, Barau ġena namo ma varevare-bara barego lelevaġina ema vei-iobukaiobuka varevarena beġe ġabiani tarimari tu, Iesu Keriso ġenana maġuri beġe ġabiani, benamo kini kavana beġe vereni.

¹⁸ Mo Adamu ġena vei-rakava sebona dainai, Barau ekirato, tarimarima mabarari tu vei-rakava tarimari ema rakava voina beġe ġabiani etato. A Keriso ġena veiġa iobukaiobukana

sebona ġenana, tarimarima mabarari vei-iobukaiobuka tarimari ai beġe iaġoni ma maġuri beġe ġabiani riba. ¹⁹ Ema tau sebona ġena kira-sirivaġi na tarimarima vovoka vei-rakava tarimari ai ġeiaġoto. Moġa ilailana, tau sebona ġena seġaġi na tarima ġutuma iobukaiobuka tarimari ai bevaġa-iaġorini.

²⁰ Betaġu taravatu etore-kauato tu rakava bene barego ġana. (O sikira, taravatu ġenana tarimarima ġeri rakava mabarari beġene foforiginikau). Senaġi vei-rakava ebaregoni gabunai tu, Barau ġena namo e varevare-bara maki ebarego-lelevaġini. ²¹ Guinena tarimarima tu vei-rakava ġena veġitaġau seġukana gaburenai ġetanuto, monana mase eġorato. Moġesina kavana, Barau ġena namo e varevare-bara na tu vei-iobukaiobuka evaġa-foforiani, ma maġuri vanaġivanaġi ġera Vereġauka Iesu Keriso ġenana eġabi-iaġomaiani ġita ġerai.

6

Rakava ġenai tamaseto, Keriso ġena maġuri nuġanai ġita tu maġuri

¹ Be kara bita toni? Ba sikira, rakava veiġari sivei-ġenoġoi ġenoġoiri, be Barau na ġena namo e varevare-bara ġerai bene vaġa-fofori barego-lelevaġiri? ² Asigina ġinavaġi! Ġita veġabidadama tarimara tu varau tamaseto rakava ġenai, (mai tu rakava maġurina ġenana taveġitato); ma kamara dabarai tu rakava maġurina nuġanai roġo ma bita tanuni? ³ Ġita babatise taġabiato anina tu maiġa: Ġita na mo babatise taġabiato tu

Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai tabere-toġato, ma mo babatiso taġabiato nuġanai, ġita tu ġia ġesi tamase-sebonato. Ba ġomi maiġa tu asi ribami? ⁴ Babatiso taġabiato anina tu, ġita maki Keriso ġesi tamase-vegogoto, ma Barau na Keriso ġesi eguri-sebonarato. Benamo Tamara marevana ema seġukana baregona na Keriso mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato kavana, ġita maki maġuri variġu gerageranai bitana tanu.

⁵ Bema ġita Keriso ġesi tasebonato, benamo ġia emaseto kavana ġita maki tamaseto nai, moġoni, ġia Barau na mase na evaġa-maġuri ġenoġoiato kavana, ġita maki moġesi Barau na bevaġa-maġuri ġenoġoirani veġata. ⁶ Korana ġita ribara, ġita ġerai tarima guinena moġa tu Keriso ġesi vaġa-sebo satauro ai ġeraġeto. Mo veiġa eġorato tauna tu, rakava eveito-ġoi tauġanina ma ġena ura rakavari ġita ġerana bene koki-fitoġa moġovaġia, be ġita veiġa rakavari ġeri tuġu-rakaorakao tarimarai asi ma bitana iaġo ġana. ⁷ Korana mase tarimana na veiġa rakavana ta asiġina ġinavaġi ma bevei-ġenoġoiani.

⁸ Bema ġita Keriso ġesi tamase-vegogoto nai, moġoni veġata taribani, Keriso ġesi maki bita tanu-vegogoni. ⁹ Korana ma ribara, Keriso mase na tu varau evariġisi-ġenoġoito, be asi ma bemase-ġenoġoini; mase asi seġukana ġia ġenai. ¹⁰ Keriso mo emaseto nai tu, rakava ġena seġuka evaġa-keto-moġovaġiato. A toma mai maġuri ġia na etanu-iaġiani maiġa tu, Barau ġena moġo etanuni. ¹¹ Mo dabara sebonai ġomi maki tauġemi iniġesi boġono vekiraġi: Ġomi tu veiġa rakavari

ġeri ai tu varau ġomaseto, ma Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai ġomi tu maġuri ġotanuni Barau ġena.

¹² Moġa lorinai rakava na mani ma berakavani tauġanina maniġa ġenana ġomi asiġina ġinavaġi bene ġori-kaumi. Korana bema mani ma berakavani tauġanina maniġa rakava na beġori-kauani nai, ġomi tu ġia ġena ura rakavari boġo korana-iaġirini. ¹³ Tauġanimi legana ta rakava asi boġono vinia, be veiġa rakavari veiveiri farefarenai asi bene vaġa-iaġoa. A ġomi tu mase na ma evaġa-maġuri ġenoġoimito lorinai, tauġanimi mabarari Barau boġono vinia. Tauġanimi legari mabarari maki Barau boġono vinia, veiġa maorori beġene vei ġana. ¹⁴ Be rakava na ġomi asi ma bene ġori-kaumi, korana ġomi tu dia taravatu ġena seġuka gaburenai ġotanuni. Asiġina. Ġomi tu Barau ġena namo ema varevare-bara nuġanai ġotanuni.

Vei-iobukaiobuka ġena vetuġunaġi tarimara

¹⁵ Be kara maia? Veiġa rakavari roġo bitana vei, korana ġita tu dia taravatu gaburenai tatanuni, ne Barau ġena namo e varevare-bara nuġanai tatanuni, be bisini vei-rakava ba? Asiġina ġinavaġi! ¹⁶ Ġomi asi ribami, bema tauġemu tarima ta ġena tuġu-rakaorakao tarimamu ai ovevaġa-iaġoni, garona bono seġaġia otoni nai, ġoi tu mo tarima ġena tuġu-rakaorakao tarimamu ai varau oiaġoni. Mo tu rakava ġena vetuġunaġi tarimamu ai boiaġoni, benamo dokonai tu boa maseni. O Barau ġena guruġa bokorana-iaġiani, benamo vei-iobukaiobuka tarimamu ai boiaġoni. ¹⁷ Barau sitanikiu-vinia, korana ġomi tovoovonai

tu rakava ġena tuġu-rakaorakao tarimami, senaġi toma tu Barau ġena guruġa moġonina ma nuġami mabarari ġesi ġokorana-iaġiani, ġevaġa-ribamito-ġoi ilailanai. ¹⁸ Benamo Barau na rakava ġenana eruġa-vaġimito, ma vei-iobukaiobuka ġena vetuġunaġi tarimami ai ġoiagoto.

¹⁹ Au na mai maġuri maiġeri tu tuġu-rakaorakao tarimari ġeri maġuri ai ama kiraġirini boġono tuġamaġi-fakari ġana, korana ġomi tauġani rekenai tu roġo asi kokoremi. Gomi guinenai mani tauġanimi legari maniġeri tu veiġa mirori ema veiġa rakava kwaikwairi ġeri tuġu-rakao-rakao dagarari ai ġovaġa-iaġorito. A initoma mani tauġanimi taviri maniġeri tu guinenai rakava ġenai ġoveirito ilailanai, vei-iobukaiobuka ġena vetuġunaġi dagarari ai boġono vaġa-iaġori, be beġene veaġa-tanu. ²⁰ Ġomi rakava ġena tuġu-rakaorakao tarimami ai roġo ġotanuto-ġoi neganai, vei-iobukaiobuka tu asi ġena gabu ta ġomi ġemi maġuri nuġanai. ²¹ Ġomi mo veiġa ġoveirito moġeri ġerina tu kara namona ġoġoitaġoato, ei? Moġeri veiġa toma ġotuġamaġi-ġenoġoirini nai, ġemaiakamini. Moġeri veiġa magonai tu mase boġo ġoitaġoani.

²² Senaġi ġomi toma tu rakava nuġana na eġabi-vaġimito, ma Barau ġena tuġu-rakaorakao tarimami ai ġoiagoto. Barau ġena tuġu-rakaorakao tarimami ai boġo iaġoni, monana namo boġo doġariani dagarana na tu veaġa-bara tarimami ai boġo iaġoni. Benamo monana ġomi maġuri vanaġivanaġi boġo ġabiani. ²³ Korana rakava voina tu mase, a Barau ġena varevare ġera

Vereḡauka Keriso Iesu ḡenana bita ḡabiani da-
garaṇa tu maḡuri vanaḡivanaḡi.

7

Ĝita tu dia taravatu ḡena seḡuka gaburenai tatanuni

¹ Tarikaka-ḡore, ḡomi tu moḡoni asi ḡoriba-
maoroni? Ĝomi tu taravatu ma ribami tarimami
au na avaḡa-guruḡamini. Ribami, tarima roḡo
maḡuri etanuni nai, ḡia tu taravatu ḡena seḡuka
gaburenai etanuni, a emaseni nai, taravatu tu asi
ḡena seḡuka ḡia ḡenai. ² Vaḡa-ilailana, veḡaraḡo
vavinena, bema ḡaraḡona roḡo maḡuri etanuni
nai, ḡia tu veḡaraḡo taravatuna gaburenai roḡo
betanuni. A ḡaraḡona bemaseni murinai, mo
veḡaraḡo taravatuna moḡa, seḡukana gaburenai
asi ma betanuni, befakani. ³ Bema ḡia ḡaraḡona
roḡo maḡuri nuḡanai, ma bere veḡaraḡo-sirivaḡi
nai, ḡia tu veḡura-vanaḡi vavinenai bitara kiraḡia.
Senaḡi bema ḡaraḡona bere mase, ḡia veḡaraḡo
taravatuna ḡena seḡuka na tu bere raka-vaḡi
lorinai, asi bere veḡura-vanaḡi. Aba, tau fakana
ta ma bere ḡaraḡoa maki, mo tu asi bere veḡura-
vanaḡi.

⁴ Tarikakagu, ḡomi maki moḡesina, Keriso
tauḡanina emaseto, monai tu ḡomi maki taravatu
ḡenai ḡomaseto, (mai tu, ḡomi tu dia taravatu ḡena
seḡuka gaburenai ḡotanuni). Mo veiḡa eḡorato an-
ina tu, ḡomi Keriso ḡena tarimarimai boḡono iaḡo
ḡana. Ĝomi Keriso ḡena tarimarimai ḡoiḡoto ko-
rana tu, ḡita mabarara ḡwaḡwara namori beḡene
vetore Barau ḡenai ḡana. Mai Keriso maiḡa tu

Barau na mase na ma evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato tarimana.

⁵ Gita na tauḡanira ḡeri ura veiḡari roḡo takorana-iaḡirito-ḡoi neganai tu, taravatu na ura rakavari evaḡa-bere rosirito-ḡoi. Moḡeri ura rakavari ḡita tauḡanirai ḡeḡauveito-ḡoi lorinai, ḡita na mase beḡe vaḡa-ḡorarini veiḡari taveirito-ḡoi. ⁶ Senaḡi ḡita toma taravatu ḡenana eḡabi-vaḡirato, korana mo ebaru-barurato-ḡoi dagarana ḡenai varau tamaseto. Be ḡita toma tu Iauka Veaḡa ḡena dabara variḡunai Barau vetuḡunaḡina bita iaḡo-vinini, a dia Buka Veaḡai ḡetorerito taravaturi koranaiaḡi-gigitariri dabaranai.

Taravatu ḡenana tu kara namona bita ḡabiani?

⁷ Ini tu kara ma bita toni? Taravatu tu rakava dagarana bita toni ba? Asiḡina ḡinavaḡi! Moḡoni, au vei-rakava tu asi bara ribaia, senaḡi taravatu ḡenana, naima aribaiato. Ilailana, au asi bara riba, tarima tari ḡeri farefare mata-ḡaniḡaniri tu rakava veiḡana, bere taravatu iniḡesi asi bere kira, “Tarima tari ḡeri farefare mata-ḡaniḡaniri asi bono vei.” ⁸ Senaḡi vei-rakava na Barau ḡena mo taravatu guruḡana ḡenai dabara ta eḡita-doḡariato, benamo mo dabara na eḡauveito, benamo au nuḡagu ai tarima tari ḡeri farefare mata-ḡaniḡaniri tuḡamaḡiri e veiḡari irauirauri ema vaḡa-berebere rosirito. Korana bema taravatu asiḡina nai, vei-rakava tu mase au ḡegu ai, be asi ḡena seḡuka ta, (korana ḡena seḡuka nuḡagu ai eḡauveini moḡa asi ribagu bene). ⁹ Taravatu roḡosi roḡo bara ribaia neganai, au tu maḡuri atanuto-ḡoi. Senaḡi taravatu eiaḡomato

neganai, vei-rakava au ġegu ai eguru-variġisito, emagūrito. ¹⁰ Benamo au tu amaseto, korana vei-rakava ġegu ai maġuri bene. Monana au ama ribato, maġuri bere ġabi-iaġomaia taravatuna na tu mase moġo eġwa-iaġomaiato.

¹¹ Korana vei-rakava na taravatu guruġana ġenai dabara ta eġita-doġariato, benamo mo dabara na eġauveito, benamo au eġofa-darereguto. Be vei-rakava na au tu taravatu ġenana evaġi-maseguto.

¹² Moġa lorinai taravatu tu veaġa, taravatu guruġari maki veaġa, maoro ema namo.

¹³ Be, au tu mo dagara namona na ema vaġi-maseguto? Asiġina! Au tu vei-rakava na evaġi-maseguto. Mo dagara namona eiaġomato anina tu, vei-rakava vetoġana korikori nema vaġa-bererosia, be bitana riba, vei-rakava tu rakava kwaikwai. Senaġi vei-rakava tu mo dagara namona ġenana eġauveito, benamo au evaġa-maseguto. Be Barau ġena taravatu guruġana evaġa-foforiani, vei-rakava tu dagara rakava kwaikwaina.

Rakava na ġera maġuri eguine-iaġirini

¹⁴ Ġita ribara, taravatu tu Barau Iaukana ġenana eiaġomato dagarana, a au tu tarimarima moġo, tauġani ai atanuni. Ma au tu vei-rakava na evoiguto, benamo ġena tuġu-rakaorakao tarimagu ai evaġa-iaġoguto. ¹⁵ Au na kara aveiani tu asi maki atuġamaġi-fakaiani. Korana mo veġa, aurani bana veiri veġata atoni veġari, tu asi aveirini, senaġi asi aura-vinirini veġari tu aveirini. ¹⁶ Bema asi aura-vinirini veġari

aveirini nai, taravatu tu ama vaġa-moġoniani, ġia

tu moḡoni namo. ¹⁷ Mo veīḡa nuḡanai, mo tu dia au tauḡegu nuḡagu sigai mo vei-rakava aveiani. Asiḡina! Mo tu mo vei-rakava au ḡegu ai etanuni monana eveiani. ¹⁸ Au ma ribagu, au ḡegu ai mai tauḡanina ma ḡena veīḡa e ura rakavari nuḡanai namo ta asiḡina-ḡinavaḡi etanuni. Moḡoni, aurabaregoni namo veīḡari bana veiri atoni, senaḡi ḡauvei-iaḡiri ḡegu ai tu asi ilaila. ¹⁹ ḡegu ura tu veīḡa namori bana veiri veḡata atoni, senaḡi asi akokoreni, veīḡa rakavari moḡo aveirini. Moḡoni, asi veḡata aurani veīḡa rakavari bana veiri, senaḡina roḡo aveirini. ²⁰ Moḡa lorinai, bema au na kara aveiani tu asi veḡata aurani bana veia atoni veīḡana aveiani nai, mo tu dia au tauḡegu nuḡagu sigai aveiani. Asiḡina! Mo tu vei-rakava au nuḡagu ai etanuni, monana eveiani.

²¹ Be au ḡegu maḡuri ai dagara ta noḡa moḡo taravatu ta kavana na eguine-iaḡiguni, maḡesi eḡauveini ama ḡoitaḡoani: Au namo veīḡari navei atoni nai, rakava tu moḡa nuḡagu ai eḡauveini. ²² Au iaukagu ai Barau ḡena taravatu tu aiaku-iaḡiani. ²³ Senaḡi au na taravatu o seḡuka ta maia ama ḡitaiani au tauḡanigu legari tari nuḡari ai ḡeḡauveini, au ḡegu tuḡamaḡi na evaḡa-moḡoniani taravatuna ḡevetari-viniani. Mai taravatu ta tu vei-rakava ḡena taravatu o seḡuka, ḡia au tauḡanigu legari ai eḡauveini, ma au eḡabiguni, benamo vei-rakava ḡena dibura tarimanai evaḡa-iaḡoguni. ²⁴ Au tu moḡoni rakava kwaikwai tarimagu! Deikara na au bevaḡa-maḡuriguni mai mase tauḡanina nuḡana na? ²⁵ Barau sitanikiua, korana ḡita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡenana

evaḡa-maḡuriguto.

Moḡa lorinai au tauḡegu ḡegu tuḡamaḡi na tu Barau ḡena taravatu vetuḡunaḡina aveini, senaḡi tauḡanigu na tu vei-rakava ḡena taravatu o seḡuka vetuḡunaḡina aiaḡo-vinini.

8

Barau Iaukana nuḡanai bitana maḡuri

¹ Tauna moḡa, inītoma Keriso Iesu ḡena maḡuri nuḡanai ḡetanuni tarimari tu, Barau na vei-rakava tarimari asi bekiraḡirini ema asi bekota-vinirini. ² Korana au tu Keriso Iesu ḡena maḡuri nuḡanai maḡuri Iaukana ḡena taravatu seḡukana na vei-rakava ema mase ḡeri taravatu seḡukari na varau eruḡa-vaḡiguto. ³ Taravatu tu tauḡani, ma ḡena ura rakavari tauḡanina, na varau evaḡa-moiraiato, be asi ḡena seḡukai eiaḡoto, asi ilaila bevaḡa-kavarani. Moḡa lorinai taravatu na asi ilaila beveiani ḡauveina tu Barau na eveiato. Mo tu Barau tauḡena na Natuna korikori vei-rakava tarimari ilailari ai etuḡu-iaḡomaiato, rakava benema vaḡa-darerea ḡana. Benamo Keriso ḡenana Barau na vei-rakava ḡena seḡuka tauḡani ḡenai ekiraḡi-fitoḡaiato, kerere ma evaḡi-maseato. ⁴ Barau na mo veḡa eveiato anina tu, taravatu na vei-iobukaiobuka veḡana, eura-viniani veḡana, ḡita ḡerai beḡene fofori-ginikau ḡana. Korana toma tu tauḡani ḡena urai asi tarakani, ne Iauka Veḡa ḡena urai tarakani.

⁵ Tauḡani ḡena ura lorinai ḡetanuni tarimari tu, tauḡani na eura-vinirini dagarari moḡo ḡetuḡamaḡi-taḡorini; a Iauka Veḡa ḡena ura

loriri ai ġetanuni tarimari tu, Iauka Veāġa na eura-vinirini dagarari moġo ġetuġamaġi-taġorini. ⁶ Tarima ta tauġani ġena ura na eġori-kauani tarimana ġena tuġamaġi tu mase evaġa-ġoraiani; a Iauka Veāġa ġena ura na eġori-kauani tarimana ġenai maġuri e maino etanuni. ⁷ Tauġani dagarari etuġamaġirini tarimana ġena tuġamaġi na tu Barau evetari-viniani. Korana ġia ġena mo tuġamaġi na tu Barau ġena taravatu asi ekorana-iaġiani, ema asiġina-ġinavaġi maki bea korana-iaġiani riba. ⁸ Moġesina naima tauġani ġena urai ġerakani tarimari na, Barau tu asiġina-ġinavaġi beġe vaġa-iakuani.

⁹ Senaġi ġomi tu dia tauġanimi ġeri ura na ġeġori-kaumini tarimami. Ġomi tu Iauka Veāġa na ġemi maġuri eġori-kaurini, korana Barau Iaukana tu ġomi nuġami ai etanuni. Boġono riba, deikara ġenai Keriso Iaukana asi etanuni, ġia tu dia Keriso ġena tarima. ¹⁰ Bema Keriso ġomi tata nuġami ai etanuni nai tu, enabe tauġanimi beġe maseni vei-rakava dainai, senaġina iaukami tu maġuri ġetanuni, korana vei-iobukaiobuka tarimami ai varau ġoiaġoto bene. ¹¹ Iesu tu Barau Iaukana na mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato. Ma bema Barau Iaukana ġomi nuġami ai etanuni nai, mani Iauka ġenana Barau na mani ma berakavani tauġanina, ġomi ġemi ai maniġa, maki maġuri beviniani.

¹² Moġa lorinai, tarikaka-ġore, ġita ġera ġauvei toma tu dia tauġani rekenai bitana tanu, ma tauġani ġena rakava veiġari ma bitana vei-tanu. ¹³ Korana bema tauġani ġena vei-rakava maġurinai boġo tanuni nai, boġo maseni; senaġi

Iauka Veāga ġena ura dabaranai boġo tanuni nai, tauġani ġena veīga rakavari boġo vaġi-maserini, benamo ġomi tu boġo maġurini.

¹⁴ Barau Iaukana na eġori-kaurini tarimari tu Barau natuna. ¹⁵ Korana ġomi na Iauka Veāga ġoġabiato, maninana tu dia tuġu-rakaorakao tarimami ai ma bevaġa-iaġomini, be ma boġo garini maia. Asiġina. Mani tu venatu-vanaġi Iaukana ġoġabiato. Ġita tu ġia ġenana tataġi-ġaba-raġeni, takirani, “Tama, Tamagai o,” tatonġi. ¹⁶ Iauka Veāga tauġena ġita iaukara ġesi ġeguruġa-vegogoni, ġekirani, ġita tu Barau natuna. ¹⁷ Bema ġita Barau natuna nai, ġita maki ma bakura, be Barau na ekiraġi-torerito dagarari bita ġaunarini. Mai tu Keriso na varau eġaunarito dagarari Keriso ġesi bita ġauna-sebonarini. Mo tu dabara sebonai moġo: Keriso emidigu-midiguto moġesi bita midigu-midiguni nai, ġia na marevana baregona eġabiato moġa, ġita na maki bita ġabiani.

Barau marevana baregona ġoirai bita ġabiani

¹⁸ Ġoirai Barau marevana baregona ġita ġerai bea foforini, monana, au atuġamaġini, initoma mai tamidigumidiguni maġeri tu bea vanaġirini. ¹⁹ Barau ġimana veiveiri dagarari mabarari ġevenari-taġoni ma vetuġa-maġikauri ġesi, Barau na ġia natuna bevaġa-foforirini ema ġena mareva ma mamana baregona bevinirini ġarona ġetanu-vaġa-nogaiani. ²⁰ Korana tu Barau ġimana veiveiri dagarari mabarari tu benamo asi ġeri namo tai ġeiaġoto. Mai tu dia ġia tauġeri ġeurato asi ġeri namo ai beġene iaġo ġetato

nai. Asiġina. Mai tu Barau tauġena ġena urai moġesina eveirito. Senaġina ġoirai dagara namona ġeri ai bevaġa-ġoraiani, moġa ma ġenari-taġoani. ²¹ Korana Barau na eveirito dagarari mabarari mase ema boraġa ġena dibura nuġanai ġetanuni roġo. Senaġi ġaro ta maiġeri dagara mabarari Barau na mo mase ema boraġa ġena dibura na bea ġabi-veġitarini, benamo Barau natuna ġeri gabu fakanai, ma mareva baregona gabunai, ma betorerini.

²² Ġita ma ribara, Barau ġimana veiveiri dagarari mabarari tu, vavine ġeġabi ġana nuġari ġemidiguni kavana, ġia midigu ġeġanini. Mabarari ġeloduni, ġeġabani, beiaġoma mo toma. ²³ Senaġi mai tu dia ġia moġo ġeloduni, ġeġabani. Asiġi. Ġita Iauka Veaġa ġwaġwana guinena taġabiato maiġera maki nuġarai taloduni, taġabani, Barau na bene natu-vanaġira ġaron tanari-taġoani nuġanai. Mo tu ġita tauġanira bevaġa-maġuririni negana tanari-taġoani. ²⁴ Ġita tu mai tuġamaġikau bakunai Barau na ġita evaġa-maġurirato. Senaġi tatuġamaġi-kauani dagarana taġita-ġoitaġoani nai, asi ma bita tuġamaġi-kauani. Moġa lorinai kamara deikara na varau eġoitaġoato dagarana roġo etuġamaġi-kauani, ei? ²⁵ A bema roġosi roġo bitara ġabia dagarana tatuġamaġi-kauani nai tu, ma vevaġa-gwaġigira ġesi bita nari vaġa-noga taġoani.

²⁶ Moġa nuġanai, Iauka Veaġa na maki ġita ġera moira gaburi ai evaġa-kavarani. Ma ġita asi ribara kara bita ġauġau-iaġirini, senaġi Iauka Veaġa tauġena ġita iatarai eġauġauni. Ġia eġuriġurini

nai tu, etaḡi-ḡabaraḡeni. Mo etaḡi-ḡabaraḡeni guruḡari tu tarimarima na asi ilaila beḡe kiraḡirini guruḡari. ²⁷ Barau ma ribana ginikau ḡita nuḡara iaḡasiri ai kara ḡetanuni, ma Iauka Veaḡa ḡena tuḡamaḡi maki ḡia tu ma ribana. Korana Iauka Veaḡa tu Barau ḡena ura loriri ai ḡena doḡoro tarimari veaḡari iatari ai eḡuriḡurini.

²⁸ ḡita ribara, deikara Barau ḡeura-viniani tarimari na ḡeri ai karakara ḡeḡorani dagarari mabarari ḡerina namo beḡe ḡoitaḡorini. Korana moḡeri tarima tu ḡia na ḡena ura lorinai ekearito, maḡuri beḡene ḡabia ḡana. ²⁹ Barau na deideiri eriba-guinerito ḡia ḡeura-viniani tarimari tu ḡia na eviriḡirito, ḡia Natuna ilailanai bene vaḡa-iaḡori ḡana. Korana mo dabarai ḡia Natuna tu maḡuri guine meronai beiaḡoni tarikaka ḡutuma vefakari ai. ³⁰ Mo eḡabi-hidirito tarimari tu ḡia na ekearito tarimari; ma mo ekearito tarimari tu ḡia na vei-iobukaiobuka tarimari ai ekiraḡirito; ma mai vei-maoromaoro tarimari ai ekiraḡirito tarimari tu, ḡia marevana baregona evinirito.

Barau ḡena veuravini tu barego vedaurea

³¹ Be Barau na maiḡeri veiḡa eveirito iatari ai ḡita tu kara bita kiraḡiani? Bema Barau ḡita ḡesi, ḡita evaḡa-kavarani nai, dei na ḡita beiaḡoma-vinirani? Ta asiḡina, korana ³² Natuna korikori maki gwaina asi eḡabiato, senaḡi etao-fitoḡaiato ḡita bitana maḡuri ḡana. Ma kamara dabarai tu Iesu Keriso ḡesi dagara mabarari asi bevarevarevini sebonarani? ³³ Be, Barau na eviriḡirito tarimari tu deikara na bevaḡa-daḡarini Barau ḡoiranai? Ta asiḡina, korana Barau tauḡena na

maorori ekiraġirini! ³⁴ Ma deikara na rakava voina metona bevinirini, ei? Ta asiġina, korana Keriso Iesu tu emaseto, benamo Barau na ma evaġa-maġuri ġenoġoiato. Ġia toma tu Barau ġimana aroribanai etanu-taġoni, ma ġita iatarai eġuriġurini. ³⁵ Ġita tu deikara na Keriso ġena veuravini nuġana na beġabi-ġerevaġirani? Meto ġerai ġeraġasini moġerina ba? Maġuri gwaġiġiri ġerai ġeraġasini moġerina ba? Ġevaġa-midigu midigurani e ġelai-rovo-rovorani moġerina ba? Vito nanu mase taġoitaġorini moġerina ba? Asi kefira dabuġari tatanuni moġerina ba? Vevaġa-gari dagarari taġoirarini moġerina ba? Vetari baġari na beġe vaġirani monana, ei? Asiġina veġata! ³⁶ Buka Veaġai ekirani kavana,

“Ġai tu ġoi daimu ai vanaġivanaġi ġevaġi-masema veġata ġetoni.

Ġai tu beġene vaġi-maseri ġetoni mamoeiri kavana ġeveimani.”

³⁷ Senaġi euravini-baregorani Kerisona ġenana maiġeri meto mabarari nuġari ai takokoreni veġata, be tavaġa-darererini. ³⁸ Korana au ama riba-maoroni, ġita tu dagara ta na asi ilaila veġata Barau ġena veuravini ġenana beġabi-ġerevaġirani: Mase o maġuri, aneru o iauka rakavari, inította taġitarini dagarari na o ġoirai vau mani beġe ġorani dagarari na, o seġuka kotari, ³⁹ guba tuġunai dagara ta o tanobara gaburenai mase gabuna dagarana ta, o Barau ġimana veiveiri dagarana ta na asiġina-ġinavaġi Barau ġena veuravini na beġabi-veġitarani, mo veuravini tu Barau na ġita evinirato, korana ġita

tu ġera Vereġauka Keriso Iesu nuġanai tatanuni.

9

Isaraela, Barau na eġabi-hidiato besena

¹ Au tu Keriso ġena maġuri nuġanai atanuni, naima asi aġofaġofani, guruġa moġoniri aki-raġirini, Iauka Veaġa na au nuġagu ai evaġa-fofori ginikauani, ma au nuġagu iaġasina na evaġa-moġoniani. ² Au tu nuġagu taġitaġi asikei, ma ġegu nuġa-vekwaraġi Isaraela tarimari iatari ai maki asi ekorini. ³ Ġegu ura baregona tu maġa moġo: Bere namo, au tarikakagu ema ġegu doġoro korikoriri maġuri beġene ġabia uranai tu, Barau na au moġo iatagu ai rakava meto lelevaġina bere tore-kaua, ema Keriso ġenana bere torefitoġagu, be rekwarekwa tarimagu ai bara iaġo, a ġia tu au gabugu ai maġuri beġere ġabia. ⁴ Mai tu Isaraela tarimari akiraġirini. Ġia tu Barau na enatu-vanaġirito e Barau na marevana e mamana baregona evaġa-fofori vinirito; ema ġena kiraġitore guruġari baregori evinirito, taravatu maki evinirito; e Barau beġene toma-rakariġoa maġuriri ekira-vararito, ema guruġa-tore tu ġia ġeri ai eveirito. ⁵ Aberahamo, Isako, Iakobo tu ġia seseri doġori, ema tauġani rekenai bita ġitaiani nai, Keriso tu ġia ġeri bese tauna. Keriso tu Barau, ma dagara mabarari debari tu ġia. Ġia tu vanagivanagġi bitana vaġa-raġea. Amen.

⁶ Au asi akirani, Barau ġena guruġa (Isaraela tarimari ġeri ai) tu benamo asi tauri ai beġe iaġo atoni. Asiġina. Au akirani tu, (Barau ġena guruġa tu Isaraela besena mabarana ġeri senaġi) dia

Isaraela besena mabarana tu Isaraela tarimari korikori. ⁷ Ema maigesi maki asi bakirani: Ġia tu Aberahamo besena, be ġia mabarari Aberahamo natuna batoni. Asiġina. Korana Barau ekirato tu, “Ġoi besemu tu Isako ġenana moġo vau beġea maġurini.” ⁸ Moġa anina tu: Tauġani rekenai ġemaġurini tarimari tu dia Barau natuna. Asiġina. Ġia tu Barau ġena kiraġitore maġuriri korikoriri ai ġemaġurini tarimari moġo tu Aberahamo besena. ⁹ Korana Barau ġena kiraġitore guruġana tu iniġesi ekirani, “Au na baġabi-torea ġaronai ma baġenoġoi-iaġomani, benamo Sara na natumi merona ta beġabiani.”

¹⁰ Dia moġa moġo, senaġi boġono ġitaia, Rebeka natuna kafa ruarua maki tamari tu sebona moġo, mo tu ġita tamara Isako. ¹¹⁻¹² Senaġi kafa roġosi beġere maġuri e veiġa namona ta o rakavana ta maki roġosi beġere vei-karaia nuġanai, Barau na Rebeka ekiraiato, ekirato, “Tau-guina na tau-muriseina ġena vetuġunaġi beiaġo-vinini.” Tovotovonai veġata Barau moġesina eguruġato, korana ġia ġena boioġa ilailanai eġabi-hidiato merona tu gabunai betanuni veġata. Tarima Barau na tu dia ġeri ġauvei e veiġa namori bakuri ai ekearini, senaġi Barau tauġena ġena ribai moġo ekearini. ¹³ Buka Veaġai etoreato kavana, ekirani, “Iakobo tu au na aura-viniani, senaġi Esau tu aiau-rakavaiani.”

¹⁴ Be kara bita toni? Sikira, Barau tu dia vei-iobukaiobuka Barauna sisi? Asiġina ġinavaġi veġata. ¹⁵ Korana Barau na Mose tu ekiraiato, ekirato, “Au na deikara bavetuġa-ġwaiiani tarimana, ġia tu bavetuġa-ġwaiiani, ema au na

matarī vetuḡari baḡwani tarimari tu, bavaḡa-kavarini korana bavetuḡa-ḡwari kekei.” ¹⁶ Moḡa lorinai, dagara baregona tu dia tarimarima ḡeri ura o vekwaraḡi, senaḡi Barau ḡena vevetuḡaḡwa. ¹⁷ Korana Buka Veaḡai ekirani, Barau na Pharao, Aigupito ḡeri vere, tu maiḡesina ekiraiato, ekirato, “Au na ḡoi kini ai atoremuto korana tu maiḡa, ḡoi ḡemu kira-sirivaḡi ai au ḡegu seḡuka bana vaḡa-rakarosia, be au aragu tanobara mabaranaī beḡene kiraḡi-foforia.” ¹⁸ Moḡesina naima bema Barau eurani tarima ta nevetuḡa-ḡwaiia etoni nai tu, evetuḡa-ḡwaiiani, ma eurani ta nuḡana nevaḡa-gwaḡiḡi foroforoa etoni nai, nuḡana evaḡa-gwaḡiḡi foroforoani, benamo Barau ekira-sirivaḡi viniani.

¹⁹ Ma ta na au bokiraguni, bokirani, “O kara dainai ḡita Barau na tu roḡo evaḡa-daḡarani, ekirarani, ḡita tu vei-rakava tarimara veḡata etoni, ei? Be deikara tu ma kokorena Barau na neveia veḡata betoni veiḡana ḡia na bekira-ḡoiani, ei? ²⁰ Ḣoi tauḡemu novetuḡamaḡi, ḡoi tu deikara, be Barau garona ḡoi na oḡareani? Be, ḡimana na ḡeveiato dagarana ta na eveiato tarimana bekiriani, ‘Goi tu kara dainai au maiḡesina oveiguto,’ betoni ba?” ²¹ Ribara, ḡuro eveini tarimana tu ma ḡena maoro veḡata, mo tano tavi baregona sebona eḡabiani, monana ḡuro ruarua beveirini. Ḣuro ta tu namo vedaurea beveiani, mo tu vereko baregona ḡana, ma ḡuro ta tu beveikavaiani moḡo, vanaḡivanaḡi daridari ḡana. Mai ḡuro vei tarimana maiḡa tu moḡoni ma ḡena maoro ba asigina mo veiḡa beveiani nai tu, ei?

²² Barau maki moḡoni moḡesina eveito. Ġia eurato, ġia ġena baru baregona nevaḡa-foforia, ema ġena seḡuka nevaḡa-bererosia, be tarimarima na beḡene ribaia etato. Senaḡi ebaruvini-rakava rakavarito ma bene vaḡi-ḡosiḡosiri etato tarimari ḡeri ai, nuḡana eḡabi-tariato e evevaḡa-gwaḡiḡito. ²³ Barau na mo veḡa eveiato korana tu ġia eurato, ġia marevana barego lelevaḡina moḡa beḡene ribaia etato. Ġita tu ġia na evetuḡa-ḡwarato, ema ġita tu Barau na tovotovonai veḡata erovinatorerato, ġia marevana baregona bitana ḡabia ḡana. ²⁴ Ġita tu ġia na ekearato tarimara. Barau na tu dia Iuda tarimama moḡo ekeamato, asiḡina, irau bese tarimami maki ekeamito. ²⁵ Hosea nuḡanai eguruḡato kavana, ekirato,

“Ġia tu dia au ḡegu tarimarima,
 senaḡi ‘au ḡegu tarimarimai’ bakiraḡirini,
 ema asi aura-vinirini doḡorona bakiraḡirini, baki-
 rani, ‘ḡegu uravini doḡorona’ batoni,

²⁶ ema,

‘Ġomi tu dia au ḡegu tarimarima’ atato gabunai,
 mo gabu sebonai ġia bakiraḡirini, ‘Maḡuri Ba-
 rauna natuna doḡorori.’”

²⁷ Isaia na Isaraela tarimari ekiraḡirini nai tu ekirato, “Mo tu moḡoni, Isaraela tarimari asisebo kone-mirina noḡa moḡo, senaḡi tarima viravira moḡo beḡe maḡurini. ²⁸ Korana tu Vereḡauka na tanobara tarimari ḡeri rakava voiri tu beraga-vini-vaḡirini, asi bekwaiboni.” ²⁹ Mai tu Isaia tovotovonai eguruḡato kavana, “Bere seḡuka rakava-rakava Vereḡaukana na ġita besera

tari asi bere goru-tariri nai, ġita tu Sodoma e Gomora kavari bitara vei.”

Isaraela tarimari asi ġeri veġabidadama

³⁰ Be ġita tu kara ma bita toni? Iniġesina sikira: Irau bese tarimari tu vei-iobukaiobuka tarimari ai beġene iaġo vekwaraġina tu asi ġeveito (Isaraela tarimari kavana), senaġi ġeri veġabidadama Iesu Keriso ġenai ġetoreani ġenana, vei-iobukaiobuka tarimari ai ġeiaġoto. ³¹ A Isaraela tarimari na tu taravatu ġekorana-iaġi ginikauato Barau na vei-iobukaiobuka tarimari bene kiraġiri ġana nuġanai tu, vei-iobukaiobuka tarimari ai asi ġeiaġoto. ³² Kara dainai? Korana ġia tu dia veġabidadama ġenana vei-iobukaiobuka tarimari ai beġe iaġoni ġetato. Asiġina. Ġia ġekirato tu, ġeri ġauvei e veiġa ġerina vauro vei-iobukaiobuka tarimari ai beġe iaġoni ġetato. Moġa lorinai Keriso tu ġia ġeri vedaġaraġe forenai eiaġoto, benamo ġeketo-tarito. ³³ Buka Veaġai etoreato ekirani kavana,

“Ġoġitaia, au na Sionai

(o Ierusalem) fore ta atoreato,
tarima bene vaġa-vedaġa-raġeri ġana,
ema mo fore barana atoreato,
bene vei-ketori uranai.

Senaġi ġia bevaġa-moġoniani tarimana tu,
asiġina-ġinavaġi moġo bemaiaakaiani.”

10

¹ Tarikakagu mabarami, au nuġagu ġena ura baregona korikori, ma ġegu noġinoġi Barau ġenai aveiani tu, Isaraela tarimari Barau na bene

vaḡa-maḡuriri. ² Korana au na maki ḡia avaḡa-moḡonirini, ḡia na Barau ḡena ura veiḡari beḡene korana-iaḡi ginikauri veḡata, senaḡi dagara sebona tu, Barau uravinina maḡurina korikori ḡia tu asi ribari. ³ Korana Barau ḡenana vei-iobukaiobuka eiaḡomani, moḡa ḡia tu asi ribari, be ḡia tauḡeri na ḡeri vei-iobukaiobuka veiḡari boruri ma ḡevaḡa-ruḡarini. Moḡesina naima Barau na tarimarima etore-roroḡotorini lairi korikori ḡia na tu asi ḡeḡabi-raḡerini. ⁴ Taravatu tu eiaḡomato mo Keriso ḡenai ema magoto. Toma tu Keriso beḡe vaḡa-moḡoniani tarimari mabarari tu vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡe iaḡoni.

⁵ Mose na taravatu korana-iaḡina ḡenana vau Barau ḡoiranai vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡe iaḡoni lairi ekirarito nai, maiḡesina ekirato, “Mai taravatu maiḡeri beḡe korana-iaḡirini tarimari tu mai taravatu ḡenana maḡuri beḡe ḡabiani.” ⁶ Senaḡi veḡabidadama ḡenana vei-iobukaiobuka taḡoitaḡoani guruḡana Buka Veaḡai tu maiḡesina ekirani, “Nuḡamu ai asi bono kira, ‘Guba ḡana deikara bevaraḡeni?’ ” Be Keriso guba na bene ḡori-mariḡoa ḡana. ⁷ “Ema asi bono kira maki, ‘Deikara tano gaburena ḡana bevariḡoni?’ ” Be Keriso mase na bene ḡori-maraḡea ḡana. ⁸ A mai guruḡa korana korikori tu maiḡesi ekirani, “Guruḡa tu ḡoi sevisivimu ai maniḡa; ḡoi murumu ai ma ḡoi lorumu ḡutunai etanuni.” Ḡai na veḡabi-dadama guruḡana ḡomi ḡemi ai tu maiḡa ḡakiraḡiani. ⁹ Mo tu bema murumu na boguruḡa-foforini, bokirani, “Iesu tu Vereḡauka,” botoni, ma lorumu ḡutuna bovaḡa-moḡoniani, ḡia tu Barau

na mase na ma evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato nai, Barau na bevaḡa-maḡurimuni. ¹⁰ Korana loruna ḡutuna na evaḡa-moḡoniani tarimana tu, Barau ḡoiranai vei-iobukaiobuka tarimanai eiāḡoni; ema muruna na eguruḡa-iaḡi foforini tu, maḡuri edoḡariani. ¹¹ Korana Buka Veāḡai maiḡesina ekirani, “Ḡia evaḡa-moḡoniani tarimana tu asi bemaikaiani.” ¹² Anina tu, Iuda tarimari e irau bese tarimari fakari ai vetoḡa boruna ta asi betanuni, korana tu ḡita mabarara ḡera Vereḡauka tu sebona kwariḡutu, Barau ḡereḡana moḡo, ma ḡia ḡenai ḡekea-raḡeni tarimarimari mabarari tu ḡena vevaḡa-namo barego vedaureana evinirini. ¹³ Korana, “Barau arana beḡe vatoani tarimari mabarari tu Barau na bevaḡa-maḡuririni.”

¹⁴ Senaḡina, kamara dabarai Barau asi ḡevaḡa-moḡoniani tarimari ḡia ḡenai beḡe kea-raḡeni? Ema kamara lai ai Barau varina asi ḡeseḡaḡiatio tauri na ḡia beḡe vaḡa-moḡoniani? Ema kamara dabarai ḡia varina beḡe seḡaḡiani, bema ta na asi beḡobata-vinirini nai? ¹⁵ E deikara na beḡobata-vinirini, bema Barau na ta asi betuḡuani nai? Buka Veāḡai ekirani kavana, “Vari Namona eḡwa-iaḡomaiani tarimana kwakuna tu namo vedau-reana veḡata, (korana namo baregona evaḡa-foforiani).”

¹⁶ Senaḡi dia tarimarima mabarari na Vari Namona ḡeḡabi-raḡeani, nai Isaia maiḡesi ekirani, “Vereḡauka, deikara na ḡaina guruḡa evaḡa-moḡoniani?” ¹⁷ Ḡita ribara, veḡabidadama tu Vari Namona ḡeḡobata-iaḡiani taseḡaḡiani, monana eiāḡomani; ema taseḡaḡiani varina tu Keriso ḡena

guruḡa. ¹⁸ Senaḡi Isaraela tarimari tu kamasi? Barau ḡena guruḡa moḡoni ḡia na asi ḡeseḡaḡiatio? Asiḡina, ḡeseḡaḡiatio. Korana Buka Veaḡai ekirani,

“Tarima kotari na tanobara mabaranai ḡea vari-fuato,
ema ḡeri guruḡa maki tanobara dokona-dokona ḡea ḡoitaḡoato.”

¹⁹ Avedanaḡini: Isaraela tarimari na mo guruḡa tauna asi ḡedoḡariatio? Asiḡina, ḡia ma ribari. Korana Mose varau maiḡesi ekirato,

“Au na ḡomi tu asi arana besena ta ḡerina ḡomi bavaḡa-maiakamini.

Ema au na ḡomi tu asi ḡetuḡamaḡi-fakani besena ḡenana bavaḡa-barumini.”

²⁰ Ema Isaia maki asi eguruḡa-garito, ekirato,
“Au tu asi ḡevetauguto tarimari na ḡeḡoitaḡoguto,
ema asi ḡevedanaḡi-vetauguto tarimari ḡeri ai avevaḡa-foforito.”

²¹ Senaḡi Isaraela tarimari tu ekirarito, ekirato,
“Boḡiboḡi na eiaḡoni mo ea lavini,
au ḡimagu tu seḡafore ema kira-sirivaḡi tarimari ḡeri ai atuḡu-rosiani.”

11

Isaraela besena lakouna Barau na evetuḡarito

¹ Moḡa lorinai ma avedanaḡini: Barau na ḡena Isaraela tarimari tu eruḡa-doḡe-muriḡirito ba? Asiḡina ḡinavaḡi! Au maki Isaraela tarimagu, Aberahamo besena, Beniamina ḡena doḡoro taugu. ² Barau na ḡena tarimarima, tovotovona

na veġata eġabi-hidirito tarimari, kamasi beruġa-
doġe-muriġirini? Ġomi Buka Veaġai Elia varina
ġetoreato tu moġoni veġata asi ribami? Ġia
Isaraela tarimari na beġe vaġi-maseani ġetato
nai, Barau ġenai eġauġauto, maiġesi ekirato:
³ Vereġauka, ġemu peroveta tarimari tu beġe
vaġi-ġosiri, ma ġoi ġevarevare-vinimuni dagarari
ġetore-kaurini e ġegaburini fata veaġari maki beġe
rovori. Mai tu au moġo ġereġagu roġo maiġegu
nuġanai, au maki ġevaġi-masegu ġetoni. ⁴ Ma
Barau na ġia tu kamasi evaġa-veurato, ei? Barau
ekirato, “Au ġegu tarimarima mabarari daġara
imaima ruarua (7,000) atore-ġerevaġirito, roġo
maġuri maniġeri. Ġia na ġofaġofa barauna Bal asi
ġetoma-rakarigo viniato.” ⁵ Maitoma maki, Barau
na ġena namo e varevare-barai Isaraela tari-
mari lakouna eġabi-viriġirito. ⁶ Bema ġena veve-
tuġaġwa e varevare-barai eveġabi-hidito nai, dia
kara ta ġeveiato bakunai eġabi-viriġirito. Korana
bema ġeri ġauvei ta dainai Barau na bere ġabi-
hidiri nai, ġena ġabihidi veġana tu dia ġena veve-
tuġaġwa e varevare-bara dainai, vevetuġaġwa
maki asi anina.

⁷ Be kara bita kiraġiani? Isaraela tarimari
na beġene ġabia ġana ġevetau-gwadagwadaiato
dagarana tu ġia na asi ġeġabiato, senaġi Barau na
eġabi-hidirito tarimari kotari na moġo ġeġabiato.
A mabarari na tu Barau ġena keakea asi ġeseġaġi-
viniato. ⁸ Buka Veaġai ekirani kavana,

“Barau na ġia nuġari e ġeri tuġamaġi tu evei-
veġonurito,

be tovotovona na veġata mo initoma ġia tu asi

gēboḡe-fakani,
ema garo maki asi gēseḡaḡini.”

⁹ Davida ḡena guruḡa maki maiḡesi ekirani,
“Bere namo ḡari ḡaniḡani fatana maki ḡeri konagi
e ḡeri ganai bene iaḡo,
e ḡeri vekakenaḡi dagaranai bene iaḡo,
ema ḡeri vei-rakava voina ḡabiḡabina gabunai
bene iaḡo.

¹⁰ Bere namo matari bene vei-mukunari,
be asi beḡene boḡeboḡe, ma doḡeri beḡene ḡeḡeva,
be beḡene raka-dorudoru vanaḡivanaḡi.”

*Barau na boḡa oliveri legari vamoka oliveri
legari ḡeri ai ekafa-kaurito*

¹¹ Ma avedanaḡini, Isaraela tarimari
ḡevекakenaḡito nai tu, beḡene keto-moḡovaḡi
ḡana ba? Asiḡina, dia moḡesina! Senaḡi ḡeri
kira-sirivaḡi dainai, vevaḡa-maḡuri tu irau bese
tarimari ḡeri ai evotuto, korana Isaraela tarimari
beḡene launaḡiri, Barau ḡena vevaḡa-maḡuri
beḡene vetaua ḡana. ¹² Situḡamaḡia, Isaraela ḡeri
kira-sirivaḡi na vevaḡa-namo barego tanobarai
ema raka-toḡato, ema iauka maḡuriri ai ḡerabu-
iaḡirini gaburi ai irau bese tarimari ḡeri ai namo-
bara ema foforini, a Isaraela tarimari mabarari
beḡe ḡenoḡoini Barau ḡenai nai tu, Barau ḡena
vevaḡa-namo tu ma barego lelevaḡina bebubu-
riḡoani.

¹³ Mai tu ḡomi irau bese tarimami, avaḡa-
guruḡamini, korana au tu ḡomi irau bese tarimami
ḡemi apostolo taugu. Au ḡegu iaku tu barego
mai ḡauvei aveiani nai. ¹⁴ Korana au aurani
ḡegu tarimarima korikori bana vaḡa-vetuḡamaḡi

daradarari, be kotari na maḡuri beḡene doḡariri. ¹⁵ Korana Iuda tarimari Barau na eruḡarito nai tu, tanobara boruri tarimari eḡabi-kavirito, a Barau na Isaraela tarimari ma beḡabi-raḡerini tu, kamasi beḡea vetoreni? Namo baregona beḡorani! Mo tu mase na maḡuri-ḡenoḡoi bevaḡa-ḡoraiani kavana.

¹⁶ Bema ḡebaki-guineani beredina Barau ḡeviniani nai tu, mo beredi mabarana tu ḡia ḡena, ema bema ḡau ḡokana Barau ḡeviniani nai, legana maki ḡia ḡena. ¹⁷ Isaraela tu noḡa moḡo olive ḡauna namona ta. Barau na mo olive legana tari etau-korurito, ma ḡomi, boḡa olivena legari, eḡabimito, mo etau-korurito moḡeri gaburi ai evaḡa-kafakafa-kaumito, benamo toma tu mo olive namona ḡokana na ḡaniḡani namori ḡevaraḡeni, moḡeri ḡoḡanirini. ¹⁸ Moḡa lorinai asi boḡono veiavi ḡia vekaravari ai. Bema boḡo veiavini nai, boḡono riba: Dia ḡomi na ḡau ḡokana ḡovaḡa-kavaiani, asiḡina, ḡau ḡokana na ḡomi evaḡa-kavamini.

¹⁹ Betaḡu boḡo kirani, “Olive legari tu etau-korurito, au ḡia gaburi ai bene vaḡa-kafakaugu ḡana.” ²⁰ Oba, mani tu moḡoni. Senaḡi ḡia tu asi ḡeri veḡabidadama naima etau-korurito, ma ḡomi tu ḡemi veḡabidadama lorinai, ḡia gaburi ai ḡoruḡani. Moḡesina naima asi boḡono vetuḡamaḡi-varaḡe varaḡe, senaḡi boḡono gari moḡo. ²¹ Korana bema Barau na olive legana korikoriri maki gwairi asi eḡabirito senaḡi etau-korurito nai, ḡomi maki gwaimi asi beḡabirini.

²² Moḡeri na Barau ḡena veiau-namo veḡana

namona ma ġena veiau-rakava veigana metona boġono ġitaia. Barau ġabidadamanai ġeketoni tarimari tu eiau-rakavarini, ma ġeri ai veiga metona eveirini. Senaġi ġomi tu eiau-namomini. Barau na roġo beiau-namo-iaġomini, bema ġia ġena veiau-namo nuġanai moġo boġo tanu-iaġoni nai. Asiġina nai tu, ġomi maki bebasi-ġutumini. ²³ Iuda tarimari maki, bema Barau asi ġevaġa-moġoniani veigari beġe iaġuirini, benamo Barau beġe vaġa-moġoniani nai tu, Barau na ma bekafakau-ġenoġoirini. Korana Barau na ma bekafakau-ġenoġoirini riba. ²⁴ Ġomi tu boġa Olivena ġauna legana, a dia varovaro Olivena, senaġi eġabimito, ma vamoka Olivena ġaunai ekafa-kaumito. Bema ġomi boġa Olivena legari moġesina eveimito nai, vamoka Olivena legana etau-koruato, moġea maki etau-koruato Olivena ġaunai ma bekafa-kauani riba.

Isaraela tarimari mabarari Barau na bevaġa-maġuririni

²⁵ Tarikakagu mabarami, au aurani mai gu-ruġa vekuretoġana maiġa boġono ribaia, korana tauġemi boġo vekiraġi-varaġe varaġeni garina: Isaraela tarimari nuġari tu moġesi gwaġiġi moġo asi beġe tanu-iaġoni. Asiġina. Ġia nuġari e ġeri tuġamaġi moġesi beġe tanu-iaġoni, beiaġoni mo, irau bese tarimari mabarari, (Barau na eġabihidrito tarimari), beġema bere-toġani Barau ġena maġuri nuġanai. ²⁶ Moġa murinai vau Isaraela besena mabarari Barau na bevaġa-maġuririni. Buka Veaġai etoreato ilailanai, ekirato, “Siona (o Ierusalem) na

vevaḡa-maḡuri tauna beiaḡomani,
ḡia na Iakobo besena ḡenana Barau asi ḡetoma-
rakariḡoani maḡurina betore-veḡitaiani.

²⁷ Benamo au na ḡia ḡeri rakava baḡabi-veḡitaiani
nai,

au na ḡia ḡeri ai mai kiraḡitore gwaḡiḡina
baveiani.”

²⁸ Iuda tarimari ḡutuma na Vari Namona ḡekira-
fitoḡaiani nai, Barau ḡena vetari tarimari ai
ḡeiaḡoto. Senaḡi moḡesi ḡeveito dainai, ḡemi
maḡuri dabarana evekeoto. A ḡia tu Barau na
eḡabi-hidirito besena lorinai, seneri (Aberahamo,
Isako, Iakobo) bakuri ai Barau na eura-vinirini.

²⁹ Korana Barau ḡena varevare ema ḡena keakea
tarimarima ḡeri ai tu beḡe tanu-vanaḡi vanaḡini,
asi ma beḡe vekoki-fitoḡani dagarari. ³⁰ Vaḡa-
ilailana ḡomi tovotovonai tu Barau ḡokira-sirivaḡi
viniato-ḡoi, senaḡi toma tu Barau ḡena veve-
tuḡaḡwa boḡo ḡoitaḡoa. Ḡomi tu Isaraela tarimari
ḡeri kira-sirivaḡi dainai, Barau ḡena vevetuḡaḡwa
boḡo ḡabia. ³¹ Isaraela maki toma tu ḡekira-
sirivaḡini, korana Barau na ḡomi evetuḡa-ḡwamini
dainai, ḡia maki ma bene vetuḡa-ḡwari ḡana.

³² Korana Barau na tarimarima mabarari kira-
sirivaḡi maḡurinai etore-toḡarito, korana ḡia ḡena
vevetuḡaḡwa ḡia mabarari na beḡene ḡabia.

Barau bitana vaḡa-raḡea

³³ Barau ḡena iaunega ema riba tu barego, ma
barego lelevaḡi veḡata! Ḡia ḡena vevaḡa-maoro
dabarana maki vetau-kavana beḡorani! Ḡena
dabara maki deikara na betuḡamaḡi-doḡariani?

³⁴ Buka Veḡa ekirani kavana,

“Vereġauka ġena tuġamaġi tu dei na beribaiani?
O deikara na ġia besisiba-viniani?

³⁵ Dei na Barau evini-farefareato, be Barau na ġia
ma bevini vaġa-voiani?”

³⁶ Korana dagara mabarari korari tu ġia, ema ġia
ġenana ġeġorato e ġefoforito, ema ġia ġena moġo.
Ġia moġo bitana vaġa-raġea mo vanaġivanaġi.
Amen.

12

Tauġanimu Barau ġena

¹ Tarikakagu mabarami, Barau ġena veve-
tuġaġwa tu barego aġitaiani ġita iatarai. Tauna
moġa au na ġomi alaunaġimini, akirani, tauġanimi
mabarari varevare dagarari maġuriri e veaġari
ai boġono vaġa-iaġori, ema Barau na beiaku-iaġi-
baregorini tauġaniri Barau boġono vini-raġea,
ginitaġo varevareri kavana. Moġesina boġo veini
tu, Barau boġo toma-rakariġo vini-korikoriani.

² Mai tanobara ġena maġuri ema veiġa irauirauri
asi boġono ġabi-raġeri ema asi boġono veiri. A
ġomi tu ġemi tuġamaġi boġono vaġa-variġuri, be
ġemi maġuri beġene vekurevo. Monana vau
Barau ġena ura korikori boġo riba-ginikaurini.
Boġo ribani maki, aiġa tu namo vedaurea, Barau
na eiaku-iaġiani dagarana.

³ Barau na ġena namo e varevare-bara lori-
nai ekeaguto, ġena apostolo ġauveina eviniguto
nai, au na ġomi mabarami avaġa-guruġamini:
Tauġemi asi boġono vetuġamaġi, ġomi ġemi riba
ema veiġa tu varaġe lelevaġi. Asiġina. Na-
mona tu boġono vetuġa-maġi-ginikau, Barau na

veḡabidadama aiḡa baregona evinimito, moḡa ilailanai moḡo boḡono tuḡamaḡi e guruḡa. ⁴ Vaḡa-ilailana ḡita tauḡanira tu sebona moḡo, a legana tu ḡutuma gorogoro, ma mai tauḡanira legari ḡeri ḡauvei tu dia sebona. ⁵ Ḡita ekalesia maki moḡesi, ḡita asisebo, senaḡi Keriso ḡena maḡuri nuḡanai ḡita tu tauḡani sebonai taiḡoto. Ma ḡita tata tu karora tata ḡeri, (dia mabarara tata ḡera-ura ḡera-urai bita rakani).

⁶ Barau ḡena namo ema varevare-barai evinirato ilailanai, varevare dagarari irauirau ḡerai ḡetanuni. Bema ta peroveta varevarena o seḡukana eviniato nai, bene peroveta ḡena veḡabidadama ilailanai. ⁷ Bema ekalesia vetuḡunaḡi iaḡoviniri eviniato nai, bene vaḡa-kavari. Bema vevaḡa-riba varevarena eviniato nai, bene vevaḡa-riba. ⁸ Bema kotari ḡeri veḡabidadama vaḡa-kokoreri varevarena eviniato nai, bene vaḡa-kokoreri; bema rabu tarimari vaḡa-kavari varevarena eviniato nai, bene vini-ginikauri; bema tarimarima ḡorikauri varevarena eviniato nai, ma nuḡana mabarana ḡesi bene veḡorikau; bema tarimarima vetuḡaḡwari varevarena eviniato nai, bene vetuḡaḡwari e bene vaḡa-kavari ma iakuna ḡesi.

Veuravini

⁹ Nuḡami mabarari ema ma moḡoniri ḡesi boḡono veuravini. Rakava veiḡari asi boḡono ura-viniri, a veiḡa namori boḡono ḡabi-gigitariri. ¹⁰ Vetarikaka veuravinina boḡono korana-iaḡi gwadaia, karomi tata ḡesi boḡono vegubakau, a dia tata tauḡemi arami boḡono tore-varaḡe

varaġeri. ¹¹ Boġono ġauvei-kokore kokore, asi beġene ġubulefimi; Iauka Veġa na nuġami bene vaġa-variġisiri, Vereġauka vetuġunaġina boġono iaġo-vini. ¹² Ġotuġamaġi-kauani dagarana bakunai boġono iaku; meto ġoġoitaġorini nuġari ai boġono vevaġa-gwaġiġi; ġauġau asi boġono vaġa-moirai. ¹³ Barau ġena tarimarima ġeri rabu ma vetau-vetau gaburi ai boġono vaġa-kavari. Tarimarima boruri ġemi ai beġe iaġosini nai, boġono ġabi-raġeri, ema boġono nari-ginikauri.

¹⁴ Ġevaġa-rakavamini tarimari boġono vaġa-namori, iatari ai boġono ġauġau, asi boġono vaġa-rakavari, asi boġono tovoġari. ¹⁵ Geverereni tarimari ġesi boġono verere-vegogo, ma ġemidigu-midiguni tarimari ġesi maki boġono midigu-midigu sebna. ¹⁶ Karomi ġesi nuġa sebonai boġono tanu, asi boġono vekokoroku, ne ma nuġami mabarari ġesi gaburemi tarimari ġesi boġono vetore-sebna. Tauġemi asi boġono vetore-vaġe vaġe, asi boġono kira, ġomi moġo ma iaunegami.

¹⁷ Veġa rakavari evei-vinimini tarimana ġena veġa rakavari voina tu veġa rakavari na asi ma boġono vaġa-voia. Boġono ġauveigitaġita, be tarimarima mabarari ġoirari ai veġa iobukaiobukari moġo boġono veiri. ¹⁸ Maino tanutanuna tu ġomi mabarami ġimami ai moġo maniġea, be ma dabarana nai tu, tarimarima mabarari ġesi maino ai boġono tanu. ¹⁹ Garagaragu namomi, ġevaġa-rakavamini tarimari ġeri vei-rakava voiri asi boġono vei-viniri, a Barau faka boġono vinia, be ġena

baru vauro iatari ai bene vaḡa-foforia. Korana Buka Veāḡai tu maiḡesina ekirani, “Vereḡauka ekirani, ‘Au na vauro bavaḡa-voirini.’ ” ²⁰ Senaḡi, “Bema ebaru-vinimuni tarimana evitoani nai, bono ḡubua; bema bokana ekokeni nai, nanu bono vinoa bene niu. Maiḡesina boveini nai tu, karava memeḡari ḡia debanai bolabu-kaurini,” bemaiakaiani. ²¹ Rakava na ḡoi asi bene vaḡa-dareremu, ne ḡoi na rakava veiḡa namori na bono vaḡa-darereri.

13

Taravatu tauri garori bitana seḡaḡiri

¹ Tarimarima mabarari gavamani ḡeri veḡorikau maorona gaburenai beḡene tanu ema beḡene seḡaḡi-viniri. Korana gavamani boruna ta tu asi etanuni, senaḡi Barau na evaḡa-ruḡarito ema maoro baregona evinirito gavamaniri moḡo ḡetanuni. ² Moḡesina naima gavamani ḡeri guruḡa eḡarerini ma ekira-fitoḡarini tarimana na tu Barau na evaḡa-ruḡarini tarimari eḡarerini ma ekira-fitoḡarini. Ma mo veiḡa beveiani tarimana tu tauḡena moḡo vei-rakava tarimanai evevaḡa-iaḡoni, ma evevaḡa-metoni.

³ Veḡitaḡau o gavamani tarimari na vei-iobukaiobuka tarimari tu asi ḡevaḡa-garirini, ne ḡia tu veiḡa ḡeleaiani tarimari ḡevaḡa-garirini. Bema ḡomi ḡourani, boḡono tanu-rekoreko moḡo, gavamani tarimari gariri asi boḡono vei ḡotoni nai, veiḡa iobukaiobukari moḡo boḡono vei. Moḡesi boḡo veirini tu, ḡia na bevaḡa-raḡemini.

⁴ Gavamani tarimari tu Barau ḡena vetuḡunaḡi

ġeiaġo-vinini, ġomi namo boġono ġoitaġo ġana ġeġauveini. Senaġi bema ġomi na veigā boġo leaiani nai tu, boġono ġari korana ma ribami, gavamani ġimanai tu vevaġa-maoro baġana eġabi-taġoani. Barau na asi evini-kavaiato, senaġi ġia vetuġunaġina eiaġo-vinini, kerere tarimari ġeri rakava voiri bene viniri ġana. ⁵ Moġa lorinai gavamani ġeri veġitaġau gaburenai bitana tanu ema ġarori bitana seġaġiri. Dia kerere voiri beġe vinirani moġo ġariri ai, senaġi nuġarai maki taribani, veigā namori bitana veiri.

⁶ Ġomi tu moġesina naima ġotakesini. Gavamani takesi ġoviniani, korana gavamani tu Barau ġena vetuġunaġi ġeiaġo-vinini tarimari. Ġia ġeri taimi mabarana tu veġitaġau ġauveina ġeveiani. ⁷ Ma ġemi ġabitore nai, voiri boġono vei. Bema takesi roġosi boġono vini nai, boġono vini, ma moni kotari roġosi boġono vini nai, boġono vini; vegubakau nai, boġono vegubakau; vemataurai nai, boġono vemataurai.

Boġono veuravini, korana ġaro bevotu

⁸ Karomi ta ġenai ġemi ġabitore ta asi bene tanu, senaġi ġabitore sebna moġo bene tanu tu maiġa: Karomi boġono uravini-vanaġi vanaġiri. Korana karona eura-viniani tarimana na Barau ġena taravatu mabarana ekorana-iaġiani veigāna eveiani. ⁹ Mai taravatu maiġeri: Asi bono veġura-vanaġi; asi bono vevaġi-deba; asi bono lema; tarima tari ġeri dagara mata-ġaniġaniri asi bono vei; ma taravatu kotari maki, moġeri mabarari tu mai taravatu sebna na eġabi-vegogoani: “Sevimu

tarimana bono ura-vinia, ġoi tauġemu oveura-
vinini kavana.”¹⁰ Veuravini na sevina tari-
mana asi evaġa-rakavaiani. Moġa lorinai dagara
barego vedaureana Barau ġena taravatu nuġanai
tu veuravini, korana taveura-vinini nai, taravatu
mabarana takorana-iaġiani.

¹¹ Mai veiġa boġono veia, korana mai nega
vetoġana tu ma ribami. Nega varau beraġasi,
be ġotataġa ġena na. Korana ġita vaġa-maġurira
ġarona tu varau bekavinaġi-rakava, dia mo guine-
nai, Keriso taġabi-raġeato ġarona gabunai ka-
vana. ¹² Boġi tu dori ekorini, ġaro tu ġena raġe
bakunai. Moġa lorinai mukuna veiġari sitore-
tariri, ma mama dabuġari siriġo-kauri, vetari
tarimari na vetari dabuġari ġeriġo-kaurini ka-
vana. ¹³ Veiġa namori moġo sivei, laġani er-
akani tarimana kavana. A asi sivereko-lauvaġi
lauvaġi e niuniu moġo asi sivaġa-kokorea, kima
mata-ġaniġaniri asi sivei e asi simata-boraġa, asi
sivevaġi-vevaġi ema asi simama. ¹⁴ Senaġi ġita
tu Vereġauka Iesu Keriso moġo siriġoa, dabuġa
tariġo-kaurini ilailanai. Ma tauġani ġena ura
veiġari rakavari veiveiri tuġamaġiri tu asi siġabi-
raġeri.

14

Moiramoira ema kokore

¹ Veġabidadamai emoiramoirani tarimana
boġono ġabi-raġea, enabe ġena tuġamaġi tari ġomi
ġemi tuġamaġi ġesi asi ilaila, senaġi asi boġono
vaġa-veġareveġarea e asi boġono ġau-fitoġaia.

² Tarima ta ġena veġabidadama kokore nai,

eġani-taġuitaġuini, ma ta tu ġena veġabidadama moira lorinai, ġaniġani koriri, asi bureġari, moġo eġanini. ³ Eġani-taġuitaġuini tarimana na vamoka ġaniġaniri moġo eġanini tarimana asi bene kira-fitoġaia, ema vamoka ġaniġaniri moġo eġanini tarimana na maki dagara mabarari eġani-taġuitaġuirini tarimana asi bene vaġa-rakavaia, korana ġia tu Barau na varau eġabi-raġeato. ⁴ Ġoi tu dei, be tarima ta ġena vetuġunaġi tauna bono vevaġa-maoro vinia? Ġia ġena veġabidadamai eruġa-gigitarini o eketoni moġa tu ġena baregona na vauro bekiraġiani. Senaġi ġia tu beruġa-gigitarini, korana Vereġauka na kokore beviniani bene.

⁵ Tarima ta na tu ġaro tari evaġa-veaġa baregorini, ma ta na tu ġaro mabarari ilaila moġo etoni. Namona tu, ġia tata nuġari e ġeri tuġamaġi ai beġene riba ġeri tuġamaġi tu maoro. ⁶ Tarima ta na ġaro ta eġabi-hidiani, benamo ekirani, mai tu ġaro veaġana etoni nai, mo tarima na mo veiġa tu Vereġauka ġenai eveiani. Eġani-taġuitaġuini tarimana maki Vereġauka etuġamaġiani vauro eġaniġanini, korana ġia na Barau etanikiu-viniani. Ema asi ebu-reġani tarimana maki Vereġauka etuġamaġiani vauro eġani-ġanini. Ġia maki Barau etanikiuani. ⁷ Korana ġita tamaġurini nuġanai dia tauġera ġera maġuri moġo, ma bita maseni maki dia ġita tauġera ġereġara ġera bita maseni moġo. Asiġina ġinavaġi. ⁸ Maġuri tatanuni nai, Vereġauka ġena tamaġurini, ema bita maseni maki, Vereġauka ġena moġo bita maseni. Moġa lorinai, tamaġurini

o bita maseni, ġita tu Vereġauka ġena veġata.
⁹ Keriso emaseto ma emaġuri-ġenoġoito korana tu, mase tarimari ema ġemaġurini tarimari ġeri Vere ai bene iaġo ġana. ¹⁰ Moġa lorinai karase ġoi tarikakamu ovevaġa-maoro viniani? Ma kara dainai tarikakamu okira-fitoġaiani? Bono tuġamaġi, ġita mabarabarara tu Barau ġena vevaġa-maoro seana ġoiranai bita ruġa-tarini, vevaġa-maoro bita ġabini. ¹¹ Isaia na etoreato kavana, ekirani,
 “Vereġauka ekirani,
 ‘Moġoni veġata, amaġuri-taġoni dainai,
 tui mabarabarari au ġoiragu ai beġe vetuitui-tarini,
 mea mabarabarari na Barau beġe kiraġi-foforiani.’”
¹² Moġesi naima ġita tata ġera maġuri Barau ġoiranai bita kiraġi-fofori foforirini.

Tarikakamu ġena veġabidadama asi bono vaġa-rakavaia

¹³ Moġa lorinai karora ġesi tauġera asi bitana vevaġa-maoro vevini. A namona ġita tu ġera tuġamaġi sivaġa-maorori, be tarikakara ġoirari asi sifatafata-ġauri, ġeri veġabidadama na beġe ke-toni garina. ¹⁴ Iesu Vereġauka nuġanai amaġurini nai, ma nuġagu mabarana ġesi ariba-maoroni, ġaniġani dagarana ta tu asi rakava o ma mirona Barau ġoiranai. Senaġi bema tarima ta na ġaniġani dagarana ta etuġamaġi-rakavaiani nai, mo ġaniġani dagarana tu ġia ġereġana ġenai moġo moġoni rakava o ma mirona. ¹⁵ Bema tarikakamu asi eiakuni, ġoi na ġoiranai kara oġaniani eġitaiani

nai, bono riba, mo tu dia veuravini veigana goi na oveiani. Gemu ganiḡani na tarikakamu gēna maḡuri asi bono vaḡa-rakavaia. Keriso tu gīa maki uranai emaseto. ¹⁶ Moḡa lorinai ḡemi veigā ḡobiri boḡono toreri, tarimarima maoro asi boḡono viniri, ḡemi veḡabidadama namori rakavari beḡene kiraḡiri. ¹⁷ Korana dagara baregona tu Barau gēna Basileia, a dia ḡaniḡani o niuniu dagarari, senaḡina vei-iobukaiobuka, maino, ema iaku-verere Iauka Veaḡa gēna maḡuri nuḡanai. ¹⁸ Deikara maiḡeri veigā nuḡari ai Keriso vetuḡunaḡina beiḡo-vinini tarimana tu, Barau na beiaku-iaḡiani, ema tarimarima na maki beḡe vaḡa-moḡoniani.

¹⁹ Moḡa lorinai mabarara sikokore, maino vaḡa-ḡorana ema ḡera veḡabidadama vaḡa-tubuna ḡauveiri siveiri. ²⁰ Ḥaniḡani ḡaramari ai Barau gēna ḡauvei asi boḡono vaḡa-rakavaia. Moḡoni, ḡaniḡani mabarari tu namo ema veiareva Barau ḡoiranai, senaḡi bema goi na ḡaniḡani ta oḡaniani nai, tarima ta nuḡana ovaḡa-metoani, benamo gēna veḡabidadama na beketoni, moḡa neḡi asi namo. ²¹ Moḡa lorinai namona tu, asi bono bureḡa, e vine nanuna asi bono niu, ema tarikakamu vaḡa-daḡaraḡena veigana ta tu asi bono veia. Korana tarikakamu ta bovaḡa-daḡaraḡeani, benamo bevei-rakavani garina.

²² Kara dagara ovaḡa-moḡoniani, maniḡa tu goi ema Barau fakami ai moḡo bene tanu. (Senaḡi tarikaka tari asi bono launaḡiri, goi na kara ovaḡa-moḡoniani dagarana beḡene ḡabi-raḡea, korana) nuḡanai kara eḡabi-raḡeani dagarana na

nuḡana asi evaḡa-meto ḡenoḡoiani tarimana tu beiakuni. ²³ Bema tarima ta tu mo kara eḡabi-raḡeani dagarana ma daradarana ḡesi beḡaniani nai, ḡia tu tauḡena bevevaḡa-metoni, korana ḡia tu asi veḡabidadamana ḡesi eḡaniani. Ema asi veḡabidadama ḡenana ḡeiaḡomani dagarari mabarari tu vei-rakava dagarari moḡo.

15

Keriso ḡena maḡuri bitana tovotovo

¹ Ġita ma kokorera tarimara na moira tarimari ḡeri keto ai bisini vaḡa-kavari, a dia tauḡera ḡereḡara moḡo lorira bitana toreri. ² Ġita tata karora loriri bisini toreri, be namo beḡene ḡabia, ema ḡeri veḡabidadama bitana vaḡa-tuburi.

³ Korana Keriso maki tauḡena lorina asi etoreato, senaḡi Buka Veaḡai etoreato ilailanai, ekirani, “Vanevane guruḡari metori ḡoi, Barau, iatamu ai ḡekiraḡirito tu, au iatagu ai beḡema ketokau.”

⁴ Guinena guruḡa mabarari Barau ḡena Bukai ḡetorerito moḡeri tu, ḡita beḡene vaḡa-riba-iaḡira ḡana ḡetorerito. Korana ḡita mo ḡetorerito guruḡari ḡerina vevaḡa-gwaḡiḡi ema vevaḡa-naḡi bisini ḡabia, benamo ḡoirarai Barau ḡena Basileia moḡa bisini tuḡamaḡi-kaua. ⁵ Vevaḡa-gwaḡiḡi ema velaunaḡi tu Barau evinini. Ġia na ḡomi vekaravami ai nuḡa-sebona bene vaḡa-ḡoraia Keriso Iesu ḡotovotovoani nuḡanai. ⁶ Be nuḡa-sebonai ema garo sebonai ḡera Vereḡauka Iesu Keriso Tamana Barau boḡono vevato-iaḡia.

⁷ Tata karomi ḡesi boḡono veiau-namo ema boḡono veḡabi-raḡe, Keriso na eiau-namomito

ema eḡabi-raḡemito kavana. Moḡesina boḡo veini tu, Barau boḡo vaḡa-raḡe ḡitakauani. ⁸ Boḡono tuḡamaḡi: Keriso tu Iuda tarimari ḡeri vetuḡunaḡi taunai eiaḡoto, Barau ḡena vetuḡamaḡikau vaḡa-moḡonina, ema Barau ḡena kiraḡitore guruḡari, senera (Aberahamo, Isako, ema Iakobo) eguruḡatore vinirito guruḡari vaḡa-taunari ḡana. ⁹ Ema irau bese tarimari na maki Barau beḡene vaḡa-raḡea ḡena vevetuḡaḡwa bakunai. Buka Veaḡa etoreato ilailanai,

“Moḡa lorinai irau bese tarimari vekaravari ai au na ḡoi bavaḡa-raḡemuni;

ḡuriḡuri mariri baḡabini,
ḡoi aramu bavaḡa-namoani.”

¹⁰ Ma ekirani,

“Irau bese tarimami o, ḡia ḡena bese tarimari ḡesi ḡoiaku-vegogo.”

¹¹ Ma ekirani,

“Ḡomi irau bese tarimami,
Vereḡauka ḡovaḡa-raḡea,
ema ḡomi tarimarima mabarabarami,
mari ai ḡia ḡovaḡa-raḡea.”

¹² Ema Isaia ma ekirani,

“Iese natuna ta betubu-vaisini,
ḡena bese tarimana ta bevaisi-raḡeni,
tanobara mabarana beḡita-ḡauani;
irau bese tarimari ḡia ḡenai beḡe ve-
tuḡamaḡikauni.”

¹³ Vetuḡamaḡikau tu Barau ḡenana eiaḡomani. Ḡia na iaku verere ema maino na bene vaḡa-vonuvonu raḡemi ḡenai ḡoveḡabidadamani nuḡanai. Be monana Iauka Veaḡa ḡena seḡuka na ḡemi vetuḡamaḡikau bene vaḡa-barego lelevaḡia.

Paulo, irau bese tarimari ġeri haroro tauna

¹⁴ Tarikakagu mabarami, au bama riba-maoro, ġomi maniġemi tu namo na ġovonuvonu-raġeto, ġoriba-ġinikauto, ema karomi tata ġesi boġo ve-vaġa-riba-vevinini maki ilaila. ¹⁵ Senaġi guruġa matari tari ġomi batore-vinimi nai, kota baki-raġi-metori, mo tu ġomi noġa ma bakiravara-ġenoġoimi maia. Moġesi aveini, korana Barau na ġena namo e varevare-bara dabaranai mai ġauvei eviniguto. ¹⁶ Ekeaguto, Keriso Iesu ġena vetuġunaġi tarimanai bana iaġo, ma irau bese tarimari vekaravari ai Rubu Veaġa vereri ġeri ġauvei bana veia, Barau ġena Vari Namona bana ġobata-iaġia. Benamo monana irau bese tarimari maki Barau na beġabi-raġerini varevare dagarari ai beġene iaġo. Ema Iauka Veaġa na bene vaġa-veaġari.

¹⁷ Moġa lorinai Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai aveiavini, Barau ġena vetuġunaġi aiaġo-vinini nuġanai. ¹⁸ Kara boruna ta guruġana au asi haveini, senaġi kara au na akiraġiato ema aveiato ġerina, kara Keriso na au ġeguna eveiato, benamo irau bese tarimari na Barau ġema-seġaġi-viniato, moġa moġo bakiraġiani. ¹⁹ Ġegu ġobata ema ġauvei tu Iauka Veaġa ġena seġuka na vetoġa boruri ema nuġa-farevaġi veiġari na evaġa-foforirito-ġoi. Moġesina nai Ierusalemna na aġegeraġito, aiaġoto mo Iiriko tanona, Keriso ġena Vari Namona mabarana akiraġi-fofori ġinikauato. ²⁰ Au ġegu ura baregona vanaġivanaġi tu, Keriso roġosi roġo beġere ribaia gaburi ġana bana iaġo, Vari Namona

bana ġobata-iaġia. Korana asi aurato, tarima ta na ġauvei evaġa-ruġaiato gabunai ma bana ġauvei-iaġo. ²¹ Senaġi ġegu ura tu, Buka Veaġai etoreato kavana bana vei, ekirani,

“Ġia varina asi ġekira-vararito tarimari na beġene ġitaia,
ema varina asi ġeseġaġiato tarimari na beġene ribaia.”

²² Moġesi nai nega ġutuma naiaġosi atoni, senaġi ama vedaġa-raġeni.

Paulo na Roma benea ġitaia boioġana etogato

²³ Senaġi toma mainai au tu asi ġegu ġauvei gabuna ta maia, ema laġani ġutuma varau beġe iaġo nuġari ai, au ġegu ura baregona tu banasi raka-ġitami, ²⁴ nai atuġamaġini, Spein ġana baiaġoni nai tu, basi ġitamini roġo. Maninana bavanaġini nai, atuġamaġini, basi raka-ġitamini, ma ġomi ġesi bita tanu-kotunani roġo. Moġa murinai aurani, ġomi na boġono vaġa-kavagu ġegu iaġoiaġo bana iaġo-vinia ġana. ²⁵ Initoma tu roġo Ierusalemema ġana aiaġoni, Barau ġena tarimarima veaġari navaġa-kavari ġana. ²⁶ Korana Makedonia ema Akaia tanori ai tu nuġari ma verereri ġesi Ierusalem ai ġeri-ġari tarimari Barau ġena tarimarima veaġari vekaravari ai ġetanuni moġeri ġeri moni ġevaġa-vegogoto. ²⁷ Ġia tu ma iakuri ġesi ġeri moni ġevaġa-vegogoto, ma mo tu Iuda tarimari ġeri ġabitore ġia ġeri ai ġevaġa-voiani. Korana bema irau bese tarimari Iuda tarimari ġeri namo iauka rekenai dagarari ġeġabirini nai tu, ġia tauġaniri rekenai farefarena maki Iuda tarimari ġesi beġe vare-barabararini.

Korana ma ġeri ġabitore Iuda tarimari ġeri ai dainai. ²⁸ Be mai ġauvei maigā bavaġa-koriani, ema bana riba-maoro mai moņi tarimari korikori na beġene ġoitaġoa murinai vau, Spein ġana baiaġoni, ema ġomi maki basi raka-ġitamini ġegu iaġoiāġo nuġanai. ²⁹ Au ma ribaġu ġomi ġemi ai baiaġosini nai, Keriso ġena vevaġa-namo barego lelevaġina baġabi-iaġosiani ġomi ġemi ai.

³⁰ Tarikaka-ġore, ġera Vereġauka Iesu Keriso aranai ema Iauka Veaġa ġena veuravini, ġita iatarai etoreani veuravinina, bakunai, au ġomi alaunaġimini: Au ġegu vekwaraġi ai boġono vaġa-kavagu, iatagu ai Barau ġenai boġono ġauġau.

³¹ Boġono ġuriguri, be Barau na Iudea nuġanai Keriso asi ġevaġa-moġoniani tarimari ġimari na bene vaġa-maġurigu, ema mo varevare dagarana Ierusalemāi Barau ġena tarimarima veaġari na beġene ġabi-raġea ma iakuri ġesi. ³² Be Barau ġena ura ilailanai ġomi ġemi ai ma iakugu ġesi bana iaġosi, ema mabarara bisini vevaġa-kokore.

³³ Maino Barauna ġomi mabarami sevimi ai bene tanu. Amen.

16

Paulo ġena vevaġa-namo guruġari

¹ Avaġa-ribamini, ġita tobara Foibe tu beiaġosini. Ġia tu ekalesia ġena vetuġunaġi vavinena ta Kenkrea rubuna nuġanai.

² Anoġimini, Vereġauka aranai boġono ġabi-raġea, ekalesia o veaġa tarimari ġoġabi-raġerini dabarari korikoriri ai. Ema ma ġena ura dagarari ġomi ġemi ai nai, boġono vinia. Korana ġia ġena

vevaḡa-kava maki barego lelevaḡi tarimarima ḡutumai ḡeri ai. Au maki evaḡa-kava barego-lelevaḡiguto.

³ Priskila ema Akwila au ḡegu vevaḡa-namo boḡono viniri. Ġia tauri ruarua tu au ḡesi ḡauvei sebona moḡo ḡaveiani Keriso Iesu ḡena ḡauvei nuḡanai. ⁴ Ġia tauri ruarua tu au uragu ai be dori ḡevaḡi-maserito. Au ema tanobara irauirau ai ḡetanuni ekalesiari ḡema iaku tu asikei ḡia tauri ruarua ḡeri ai. ⁵ Ġia ḡeri numai ḡeraka-vegogoni ekalesiana maki boḡono vaḡa-namori.

Au ḡatagu namona Epeneto au ḡegu vevaḡa-namo boḡono vinia. Ġia tu Keriso murinai eraka-guineto Asia tanobarana nuḡanai.

⁶ Maria au ḡegu vevaḡa-namo boḡono vinia. Ġia tu ḡomi urami ai evekwarāḡi-baregato.

⁷ Au garagaragu Androniko ema Iunia au ḡegu vevaḡa-namo boḡono viniri. Ġia tu au ḡesi dibura numai ḡatanu-vegogoto. Apostolo mabarari vekaravari ai ḡia tauri ruarua tu ḡerevaḡi, ema ḡia tu Keriso ḡena maḡuri nuḡanai ḡeberetoḡa-guineto, muriri ai vau au ama bere-toḡato.

⁸ Ampliato au ḡegu vevaḡa-namo boḡono vinia. Vereḡauka ḡena maḡuri nuḡanai ḡia tu au ḡatagu korikori.

⁹ Urebano au ḡegu vevaḡa-namo boḡono vinia. Ġia tu ḡita ḡesi taḡauvei-vegogoni tarimana Keriso ḡena maḡuri nuḡanai. Au ḡatagu namona Stakis au ḡegu vevaḡa-namo boḡono vinia.

¹⁰ Apele au ḡegu vevaḡa-namo boḡono vinia. Ġia tu moḡoni veḡata Keriso ḡena maḡuri nuḡanai eruḡa-gwaḡigini.

Aristobulo ġena numa tarimari mabarari ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹¹ Au garagaragu Herodion ġegu vevaġa-namo boġono vinia.

Narakiso ġena numa tarimari deidei Vereġauka ġena doġoro tarimari ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹² Trifena ema Trifosa au ġegu vevaġa-namo boġono viniri. Maniġeri vavine Vereġauka ġena ġeġauvei-vekwaraġini.

Au tobagu namona Peresi ġegu vevaġa-namo boġono vinia. Mani vavine maki Vereġauka ġena eġauvei-vekwaraġini.

¹³ Rufo ma sinana ġesi au ġegu vevaġa-namo boġono viniri. Rufo tu Vereġauka na eġabi-viriġiato ġena vetuġunaġi taunai bene iaġo, ma sinana tu au sinagu ai eiaġoto.

¹⁴ Asinikrito, Flegon, Hemes, Patroba, Hemas ema tarikaka tari ġia ġesi ġetanuni maniġeri ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹⁵ Filologo, Iulia, Nereus ma tobana, e Olimpas, ema Barau ġena tarima veaġari ġia ġesi ġetanuni mabarari ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹⁶ Karomi tata vetarikaka verauna na boġono vaġa-namori

Keriso ġena ekalesia mabarabarari na ġemi vevaġa-namo beġe tuġu.

Velaunaġi tari

¹⁷ Tarikakagu mabarami, alau-naġimini, boġono boġe-ġotoġoto, vetavi-kirakira veiġari ġeveirini tarimari ema ġomi ġemi veġabidadama

ġefatafata-ġaurini, dia ġomi na ġoġabirito vevaġa-ribari na. Maniġeri tarima seviri ġana asi boġono raka-kavi. ¹⁸ Korana maniġeri tarima tu dia ġita ġera Vereġauka Keriso ġena vetuġunaġi ġeiaġo-viniani, a ġia tauġaniri ġeri ura veiġari ġeveirini. Ġia tu ġeri guruġa meriġa-meriġari na ema ġeri guruġa ginikau-ginikau na asi iaunegari tarimari ġeri tuġamaġi ġeġofa-darererini. ¹⁹ Tarimarima ġutuma na ġomi ġemi seġaġi varina varau ġeseġaġiato. Moġa lorinai au ġegu verere asikei ġomi ġemi ai. Senaġi au aurani, veiġa namori boġono riba-ginikauri, ma veiġa rakavari asiġina ġinavaġi boġono veiri. ²⁰ Maino Barauna na nega kotuna moġo benamo Satani ġomi kwakumi fanafana na gaburenai befana-fatafataiani.

Ġita ġera Vereġauka Iesu ġena namo ema varevare-bara ġomi iatami ai bene tanu.

²¹ Timoteo, au ġauvei karogu, ema au gara-garagu Lukio, Iason ema Sosipata na ġemi vevaġa-namo guruġari beġe tuġu.

²² Au, Teretio, Paulo ġena guruġa mai fefai batorea taugu, na maki Vereġauka aranai ġegu vevaġa-namo atuġu-iaġosiani.

²³ Gaius na ġemi vevaġa-namo guruġari betuġu. Au tu ġia na ġena numai enariguni, ema ekalesia tarimari mabarari tu mainai ġeraka-vegogoni.

Erasto, mai siti ġena moni eġita-ġauani tari-mana, ema ġita tarikakara Kwatas na ġemi vevaġa-namo beġe tuġu.

[²⁴ Ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena namo ema varevare-bara ġomi iatami ai bene tanu.]

Barau vaġa-raġena guruġari

²⁵ Barau sivaḡa-namoa, korana ḡia na ḡomi ḡemi veḡabidadama bevaḡa-kokore-iaḡirini au ḡegu Vari Namona, Iesu Keriso aḡobata-iaḡiani varina, ḡenana. Mai vari tu guineri laḡaniri na veḡata vekuretoḡa etanuto-ḡoi dagarana bema fofori. ²⁶ Maitoma moḡeri tu tanu-vanaḡivanaḡi Barauna ḡena guruḡa ilailanai peroveta tauri ḡeri toretore na ḡema vaḡa-foforirini, ma tama ribarini. Mai veḡa ema vetoreto anina tu, tanobara mabarari na ḡia beḡene vaḡa-moḡonia ema beḡene seḡaḡi-vinia ḡana. ²⁷ Iaunega Barauna sebona kwarikwari sivaḡa-raḡea Iesu Keriso bakunai. ḡia marevana baregona bene tanu vanaḡivanaḡi. Amen.

GINITAŌ VARIŌUNA
The New Testament in the Sinaugoro Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sinaugoro long Niugini
Copyright © 1995 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sinaugoro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019
a998e4ce-f2f7-5577-968e-5d2feef358f1